

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
malih oglaš po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj

Poštnina plačana v polovici

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neizbrani pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Bolgarska tragedija.

V Bolgariji se dogajajo strašni dogodki. Na atentate z režimom nezadovoljnih elementov odgovarja Cankov na enak način, oziroma še veliko hujše, ker ima zaenkrat še večino armade na svoji strani. Kakor poročajo angleški časnikarji, pobija režim svoje nasprotnike brez pravdoreka kar v trumah. Gospod Cankov opravičuje svoje postopanje s tem, da je nemire uprizorila boljševiška internacionala po navodilih Moskve, toda ne more se izbrisati dejstvo, da je boljševiška, seveda vsega obsojanja vredna nasilna propaganda uspela zato, ker je režim gospoda Cankova sam prvi zrevolucioniral deželo s svojimi terorističnimi metodami. Boljševizem se samo poslužuje globoke nezadovoljnosti širokih kmetijskih mas v Bolgariji, ki so vse kaj drugega nego boljševiške.

Prekucniško razpoloženje v Bolgariji se ne bo dalo zadušiti. Treba bo korenito izpremeniti kurz bolgarske politike, kakor to očitno želi tudi kralj Boris. Vse stranke, ki žele domovini rešitev, se bodo morale združiti, da uvedejo vlado pomirjenja, stroge zakonitosti in najširše demokracije. Preganjanje najmočnejšega elementa v deželi, zemljoradniškega, treba energično končati in se enkrat za vselej odpovedati politike „močne roke“, ki rodi samo nasilje, anarhijo in krvavo maščevanja-željnost.

Vendar pa končno in trajno ozdravljenje Bolgarije leži drugod. Sedanje anarhistično stanje v bratski deželi je le posledica njene politične izolacije in gospodarskega propadanja, ki je učinek verzajskih mirovnih pogojev. Če se še tako zrela in po svojih materialnih in duhovnih silah tako bogata dežela kakor je Nemčija, ni mogla ubraniti najhujših notranjih neredov, revolt in pučev, se kaj takega sme še manj pričakovati od male, ne ravno preveč bogate dežele, ki se je od leta 1912 do 1918 skoro neprestano bojevala in je od turških časov napolnjena z nemirnimi elementi. Od vseh premaganih držav je Bolgarija pod najtežjimi pogoji, kar povzroča gospodarsko onemaganje in moralno depresijo, ki sta materi notranje revolucije.

Bolgarija je slovanska država, posvečena po sv. Cirilu in Metodu, pozorišče sijajnega slovanskega kulturnega preporoda še pod najhujšimi osmanskimi jarmom. Če že napram Nemcem ali Mažarom pustimo veljati neusmiljeni rek: Zob za zob, glavo za glavo!, ne smemo tega napram narodu, ki je tako veliko doprinesel za fizično in duhovno osvoboditev slovanstva. V prvi vrsti pa bi bila dolžnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, da se za nesrečni bolgarski narod zavzamejo in mu pomagajo iz bede, v katero ga je pahnil izid svetovne vojne. Treba priznati, da srbskim državnikom ni lahko kar čez noč pozabiti gorje, prizadeto Srbiji po Ferdinandovi politiki, toda od verzajskega miru je minulo že šest let, Bolgarija leži na tleh in močni se lahko izkaže velikodušnega, posebno če to nujno zahtevajo interesi Jugoslavije.

Edina rešitev Bolgarije je v federaciji z državami Srbov, Hrvatov in Slovencev; miren razvoj, sigurnost, končna utrditev in nepregledne možnosti napredka vseh jugoslovanskih narodov sploh pa tudi to zvezo neobhodno terjajo. Če bi v naši državi ne bil na nesrečo na vrhu PP režim, če bi imeli Hrvati in Slovenci enakopravno sodočlovno besedo v naši vnani politiki, če bi se od merodajne strani naša država smatrala res kot Jugoslavija, ne pa zgolj kot povečana Srbija, bi bili računali z Bolgarijo že davno bratsko poravnani, stari plemenski antagonizem premagan ali vsaj znatno omiljen, pot za trajni sporazum odprta in sodržavna zveza na vidiku. Tako pa smo od tega ideala vseh velikih slovanskih rodoljubov še jako daleč.

PP-državniki se napram Bolgariji dosledno in trdovratno vedejo s skrajnim nezaupanjem, nedobrohotnostjo in skušajo izbrabiti vsako priliko, da jo še bolj oslabe in pritisnejo. Dajo ji z vso težo čutiti, da

je premagana in da ne sme pričakovati nobene milosti. Gotovo je g. Pašić veliko bolj prijazen razpoložen napram Nemčiji in Mažarski nego napram slovanski Bolgariji. G. Pašić je celo odklonil prijateljsko roko pokojnega Stamboliškega, ki je bil odkrito za federativno državo vseh jugoslovanskih narodov na Balkanu, tesno pa se je g. Pašić pobratil z Romunijo in Grčijo. Mi smo pristaši prijateljstva z vsemi narodi in državami na Balkanu, toda Bolgari so nam le bližji od Romunov in Grkov. V času, ko sklepamo prijateljstvo s Turčijo, bi ga lahko tudi z Bolgarijo.

Toda pod PP-režimom bomo tega zaman čakali. Ta režim ni jugoslovanski, kajti ima šefa, ki je med svetovno vojno

in po nji z vsemi kripti delal proti uresničenju jugoslovanskega zamisla, ki gre za sporazumom med vsemi jugoslovanskimi narodi na bazi enakopravnosti. Ta režim mora pasti, preden se uresniči zedinjenje vseh jugoslovanskih narodov. Tragedije bolgarskega naroda je po velikem delu kriva poveljna politika Nikole Pašića, ki ni politika sporazumevanja in zedinjevanja, ampak maščevalnosti in nadvladanja. Nesreča bolgarskega naroda pa je rana na cellem telesu jugoslovanstva, in če trpi tako važen del te celote, kakor je bolgarski, tudi ostali deli ne morejo prospevati!

Tukaj pokažite, kaj znate, vi »Jugoslaveni«!

Strahovlada v Bolgariji.

Belgrad, 22. aprila. (Izv.) Trije člani angleškega parlamenta socialistične skupine, med njimi en član Mac Donaldove vlade, so izjavili časnikarjem, da so se razgovarjali v Bolgariji z ministri in poslanci, ki so izjavili, da so poslednji krvavi dogodki v Sofiji rezultat politike današnje vlade in da ni bilo dneva v zadnjih dveh letih, da ne bi bil kak komunist ali kak zemljoradnik ubit. Po naziranju neodvisnih ljudi v Sofiji je v Bolgariji zaprtih okrog 6000 ljudi. Angleški parlamentarci mislijo, da je veliko število zaprtih bilo postreljenih brez sodne preiskave. Takoj ko se bosta vrnila v Anglijo, bosta zahtevala, da vstane ves civilizirani svet in pritisne na Cankovo vlado, da se krivci postavijo pred sodišče, ne pa da se jih sodi brez sodišča.

Sofija, 22. aprila. (Izv.) Vojni minister v bivši vladi Stamboliškega, Moravjev, in neki Pritkin sta bila danes ubita (od koga?).

Belrad, 22. aprila. (Izv.) Po vesteh, ki se niso potrjevale, je konferenca poslaništvov v Bernu danes sklenila, da Bolgarski dovoli povečanje vojske za 10 tisoč mož, toda z omejitvijo, da to ne smejo biti vojaki ampak orožniki. — Po Belgradu se širijo vesti, da bi moglo priti do prekinjenja diplomatskih zvez med Belgradom in Sofijo radi zbiranja bolgarskih čet na naši meji, radi povečanja bolgarske vojske in radi izjave notranjega ministra Ruseva, katera žali in provokira našo državo. — Naš zunanji minister je izdal sledeč dementi: V vrsti neresnic iz Sofije, ki se širijo proti naši državi, se nahajata trditve, da je dvojica udeležencev atentata v cerkvi Svete Nedelje še isto noč pobegnila v Caribrod.

Pred zanimivimi političnimi dogodki?

Zagreb, 22. aprila. (Izv.) »Koncem tega tedna in začetkom prihodnjega tedna bo mnogo zanimivih političnih dogodkov, je izjavil nocoj g. Pavle Radić vašemu dopisniku pri izhodu iz poslopja sodnega stola, kjer je v družbi gg. Hercega in Prpića obiskal Stjepana Radića. Ta izjava Pavla Radića se nanaša na nadaljni razvoj položaja v odnosih med HSS in radikali. Pavle Radić je nadalje izjavil, da HSS pričakuje, da bo koncem tega ali začetkom prihodnjega tedna čisto jasno, se bodo li razgovori med HSS in radikali nadaljevali ali po bodo definitivno odstavljene z dnevnega re-

da. Vaš dopisnik je dobil vtis, da predstavniki HSS pričakujejo eno in drugo možnost in da je HSS popolnoma na nejasnem, kako se bodo stvari nadalje razvijale. Eden voditeljev HSS je vašemu dopisniku izjavil: HSS ni prekinila z blokom, in kakor je prvi pot dala izjavo o svoji novi politiki brezpogojno tako tudi sedaj ne misli zapustiti pozicije, ki ji omogoča uspešno in ostro borbo v opoziciji.

G. Pavle Radić je dobil od Stjepana Radića podrobna navodila za držanje HSS tako za slučaj razgovorov z radikali kakor za borbo v opoziciji.

nja. Dr. Maček in tovariši ostanejo zato v zaporu.

ARETACIJA BIVŠEGA KOMUNISTIČNEGA POSLANCA.

Zagreb, 22. aprila. (Izv.) Danes je bil tukaj aretiran bivši komunistični poslanec Kosta Novaković. Do večera ga je policija trikrat zaslišala.

HERRIOT PREDSEDNIK PARLAMENTA.

Pariz, 22. aprila. (Izv.) Poslanska zbornica je z 266 glasovi od oddanih 267 izvolila Herriota za predsednika.

PROSLAVA USTANOVITVE RIMA.

Rim, 22. aprila. (Izv.) Obletnica ustanovitve Rima se je po vseh mestih slovesno praznovala.

Nova »Jutrova« senzacija

Novo senzacijo hoče vzporediti »Jutro« s »pastirskim listom škofa Jegliča pašniškim zadrugam«. Kakor vedno, izkrivlja dejstva, podtika namene, ki jih škof nima, in kuje senzacije iz stvari, ki so znane vsakemu poštememu kristjanu. Zakaj pa gre?

Kakor nam je še vsem v spominu, so samostojni demokratije pri zadnjih skupščinskih volitvah uporabljali vsa mogoča sredstva, da pridobijo volilce za se. Med drugim so izrabljali tudi ustanovo agrarne reforme in v gornjegrajskem okraju, kjer ima svoje veleposesstvo ljubljanska škofija, hujskali ljudi, da naj se kar polaste nekaterih zemljišč, ker jih lahko smatrajo kot svoja. Za to hujskanje je zvedel tudi g. škof in izdal koncem februarja t. l. okrožnico z naslovom »Pouk pašniškim zadrugam«, v kateri svari ljudi pred nepremišljenimi dejanji in jih opozarja, da pač nimajo pravice meniti nič tebi nič polastiti se cerkvenih zemljišč, ampak morajo počakati, da državna oblast v dogovoru s cerkveno oblastjo potrebne ukrepe. Ker je okrožnica namenjena preprostim ljudem, je g. škof bolj na široko in poljudno razložil pojem cerkvene lastnine, njen namen, način upravljanja in odtujitve posameznih njenih delov, opredelil je samovoljno prilastitev cerkvene lastnine po posvetnem in cerkvenem kazenskem pravu in posledice, ki zadenejo polastitve po posvetnih in cerkvenih zakonih. Končno je opisal tudi sedanje stanje agrarnoreformne zakonodaje v državi, zlasti glede na cerkvena posestva ter stališče cerkve v tem pogledu in ljudi končno pozval, da se glede uživanja različnih pašnikov, ako žele kake spremembe, obrnejo naravnost nanj in se z njim dogovore.

To okrožnico je »Jutro« izpreverilo v »pastirski list« in ga označuje kot »originalnega«. Očitno bi »Jutro« raje videlo, da bi se ljudje spozabili do kakšnih nepremišljenih dejanj in bi jih škof potem moral tožiti radi motenja posesti ali še kaj hujšega. Škof je raje stopil na pot očetovskega poduka, kar popolnoma odgovarja njegovemu blagemu značaju. »Jutro« se pa zdi to »originalno«. S posebno naslado podčrtava škofov pouk, da je vrhovni upravitelj cerkvenih posestev sv. oče. Kar ve vsak pravnik v drugem letu svojega študija, to razglasa »Jutro« kot senzacijo in raje tvega, da se osmeši pred vsakim pravnikom na vseučilišču, nego da bi opustilo priliko, da iznova seje mržnjo zoper sveto stolico in tako računa na neke instinkte v naši državi, ki jih prav dobro poznamo. Po volji mu tudi ni, da opozarja škof kot cerkveni poglavar za rop cerkvene lastnine na cerkvene kazni. In ker je treba končno članek tako prirediti, da bo učinkoval tudi pri osrednjih oblastnikih v Belgradu, se zlaže, da preti škof tudi ministru agrarne reforme z izobčenjem iz cerkve. Naj nam navede »Jutro« mesto, kjer ta pretnja stoji!

Končno vzklika: »Izjava jugoslovanskih škofov o agrarni reformi ni niti piškavega oreha vredna, ker pravi škof v okrožnici: »Ko se je začelo govoriti o agrarni reformi, smo jugoslovanski škofje dali izjavo, da smo pripravljene dele prevelikih posestev odstopiti, ako bi zahtevala državna postava in bi dovolila najvišja cerkvena oblast.« Vprašamo gospode, po čigavi krivdi je ta izjava piškavega oreha vredna? Ali so mar jugoslovanski škofje v Jugoslaviji minister za agrarno reformo? Po čigavi krivdi pa ni stopila agrarna reforma niti za korak naprej odondod, kjer je bila l. 1919? Avstrija je znala leta 1848 ko je bil parlamentarizem še čisto nov, tekotom enega leta odpraviti roboto in podložništvo in ustanoviti smernice za odkup zemlje. Pri nas se pa tekot celih pet let to vprašanje ni pomaknilo niti za ped naprej in se še dolgo ne bo, če bodo »rukovali agrarnom reformom« taki gospodje, kakršni so z njo doslej. Čegava krivda je, da naša kraljevina še ni sklenila konkordata s sv. stolico? Pa vendar si gospoda okoli »Jutra« ne predstavljajo agrarne reforme na cerkvenih posestvih tako, da bodo škofje kratko in

Seja ministrskega sveta.

Dr. Maček in tovariši ostanejo v zaporu.

Belgrad, 22. aprila. (Izv.) Politično življenje postaja v Belgradu vedno živahnije. Danes se je vrnilo sedem ministrov. Takoj popoldne se je sestal ministrski svet na sejo. Na seji so ministri razpravljali o invalidskem zakonskem načrtu. Nadalje so razpravljali o stališču, ki naj ga vlada zavzame napram odločbi zagrebškega sodnega stola z dne 17. t. m. Sodni stol je 17. t. m. odločil, da po § 87. kazenskega zakonika ni razlogov za preiskavo profi dr. Mačku in tovarišem in tudi ne za zapor. Vlada je sklenila, da se položaj dr. Mačka in tovarišev ne spremeni dotlej, dokler višja sodišča ne izrazijo svojega mne-

malo posestva porazdelili, potem se pa postavili pred ministrstvo za agrarno reformo v Beogradu in čakali, da jim čez 100 let pomoli ekvivalent zemlje. Čudno je tudi to, da je agrarna reforma gospodom tako pri srcu v gornjegrajskem okraju, kjer leži veleposestvo ljubljanske škofije, dočim prav nič ne forsirajo tega vprašanja v Stari Srbiji in Makedoniji, kjer ima veleposestva ministrski predsednik Pašić ali pa na Hrvaškem, kjer leže veleposestva različnih Thurn-Taxisov, Schaumburg-Lippejev in drugih ali pa različnih demokratičnih veleposestnikov itd. In vendar je znano, da živi naša knezovska priprosto in da gre ogromna večina dohodkov iz gornjegrajske veleposestva za šentiviški zavod, prvo slovensko gimnazijo. Vprašamo tudi demokrate okoli »Jutrac«, ali njihovi slavovski tovariši tako trdovratno hujskajo ljudstvo v okolici državnega veleposestva Belje, ki ne tvori nobenega premoženja s posebnim namenom (kakor so »piae causae« cerkvenih ustanov), da si prilaste njegova zemljišča? Mislimo, da ne, ker bi jim upravitelj na Belju vse drugače ušesa navil in tudi samostojnim demokratičnim hujskanjem pokazal, kaj se pravi navajati ljudi k samolastni polastitvi zemlje. Pela bi obznanila s smrtjo na vislicah in ne cerkvene kazni, ki so, kakor znano, izredno mile ter se s kesanim in pravičnim zadoščenjem takoj ukinejo.

Tudi ta senzacija je znova osvetlila moralno kvalifikacijo gospode iz jutrove dežele. Stranka, ki zastopa velekapital in veliko posest ter stoji tudi principijelno na stališču neomejenega materializma in pohlepa, — ki ima na vesti najhujše špekulantske in verižniške atere — se zavzema za agrarni socializem! Nimate kvalifikacije za to, gospodje aferaši!

Prvi nastop nove franc. vlade.

Za sejo francoskega parlamenta dne 21. t. m. je vladalo v vseh političnih krogih ogromno zanimanje in že zdavnaj pred začetkom seje so bile vse galerije nabito polne radovednega občinstva, pa tudi pred zbornico se je zbrala številna množica, tako da so se celo poslanci le s težavo prerinili do svojih prostorov. Sejo je otvoril ob treh popoldne podpredsednik zbornice Bouisson. Kmalu po otvoritvi seje je vstopil v dvorano Herriot, od levičarjev burno pozdravljen. Za Herriotom pa je vstopila v dvorano nova vlada s Painlevéjem na čelu. Ko se je pojavil Caillaux, so desničarji začeli žvižgati, levičarji pa so novo vlado živahno pozdravljali.

Nato je Painlevé prebral vladni program. Nova vlada si bo prizadevala v vnanjepolitičnem oziru doseči za Francijo popolno varnost in bo nadaljevala politiko Herriotovo. Francija hoče in potrebuje pred vsem miru in dela, da si gospodarsko opomore. Zato bo vlada zahtevala strogo izvršitev Dawesovega načrta in ureditev medzavezniskih dolgov. Francija se bo držala principov, izraženih v ženevskem protokolu.

Najvažnejše notranje vprašanje Francije je ureditev financ. Vlada se bo potrudila, da bo predložila zbornici uravnotežen proračun, priznava pa, da bo reden proračun zahteval velike žrtve od državljanov, ker hoče izdatke kriti z davčnimi dohodki in ne s posojili.

Lajške zakonodaje vlada ne misli opustiti. Kljub temu pa bo vzdrževala pri

Vatikanu visokega dostojanstvenika kot zastopnika Francije. Pravice Alzačanov bo vlada spoštovala.

Tudi na važne socialne reforme vlada ne bo pozabila. Varovala bo zborovalno in združevalno svobodo in dopolnila zavarovanjsko zakonodajo. Osemurnik bo lojalno priznan in izvršen.

Vladno izjavo je vzela večina zbornice s ploskanjem na znanje. Zbornica je vladi izrekla zaupanje s 304 proti 213 glasovom.

Politične vesti.

+ K jugoslovanskemu problemu. Pišejo nam: Ker v »Političnih razmotrivanjih« g. Triglavski, s katerim se sicer popolnoma strinjam, sprašuje, kako da »g. dr. A. Gosar še sploh smatra za potrebno svetu dokazovati, da smo Slovenci posebna etnična celota, poseben, samonikli narod«, naj navedem, kaj dobesedno piše knjiga: Servia by the Servians, izdaj William Stead 1910, ki so jo spisal pred vojno za inozemski svet najznamenitejši srbski politiki in učenjaki. Tako-le pravi: Srbski jezik spada k skupini jugoslovanskih jezikov, ki obsega tudi hrvaški, bolgarski in slovenski jezik. Vendar je potrebno takoj povedati, da je hrvaški jezik prav močno soroden srbskemu in da dejanski ta dva jezika nista bolj različna kot dve narečji istega jezika. Ta razlika je praktično izginila, odkar so različni znaki Srbije vstopili v Hrvatsko, kar se je zgodilo vsled izseljevanja Srbov v Hrvatsko v 16. stol. in ker so Hrvati v drugi polovici 19. stol. sprejeli srbsko narečje kot književni jezik. Srbski jezik se je najprej pojavil v 16. in 17. stoletju. So pa spomeniki pisani v srbskem jeziku, ki datirajo iz 12. stoletja in primerjanje le-teh z novjšimi napisi dokazuje, da se je jezik do 18. stoletja prav malo izpremenil. Srbski jezik ima dve glavni narečji: štokavsko in čakavsko, nazvani po besedah što in ča, kar oboje pomeni kaj. Prvo narečje govore Srbi, drugo pa poglavito Hrvati, ki so ga pa pričeli nadomeščati v svoji književnosti s prvim. Vmesno narečje je med Srbi in Slovenci kajkavsko, med Srbi in Bolgari čorlaško. Štokavščina ima tri narečja: istočno, južno in zapadno, po izgovorjavi starodavnega samoglasnika jat. Istočno narečje se rabi v vzhodni polovici srbskih dežel in v veliki meri nadomešča ostala narečja, ker se rabi v književnosti. Po važnosti sledi

za njim južno narečje, ki je najbolj melodiozni in lepi govorni srbski jezik — jezik najlepših pesmi in narodnih pravljic. Zapadno narečje se govori ob Jadranski obali in po otokih. Pa vse te razlike jezika so tako majhne, da se lahko reče, da imajo Srbi, in gotovo čutijo, enotnost jezika v književnih delih in govornem jeziku. Dandanes je ta jezik dospel do tolike popolnosti, da se lahko smatra kot najboljši od slovanskih jezikov, in to ga bo nedvomno dovedlo, da nadomesti hrvaški in bolgarski jezik. Srbski jezik ima trideset glasov, vsak označen s posebno črko, kar dela srbsko abecedo najpopolnejšo, kar jela obstoji. Skoraj vsi Srbi so enako vešči cirilice in latinice, vendar zapadni Srbi, zlasti oni ob Jadranski obali, pred vsem uporabljajo latinico. Pred 150 leti so Srbi rabili slovansko abecedo, ki je bila v 10. stoletju narejena iz grških črk. To abecedo so rabili tudi Bolgari in Rusi, a Peter Veliki jo je izpremenil po latinski abecedi. To izpremenjeno abecedo so glavni pisatelji 18. stoletja vpeljali v srbsko literaturo. Vuk Karadžić je pridobil šest črk, ki so bile potrebne, in je izvirgel vse one, ki so bile odveč in na ta način se je srbska abeceda izpopolnila. Hrvati in mnogi od zapadnih Srbov rabijo latinico, prilagodeno glede števila črk srbski abecedi. Ne sme se pozabiti, da tvori Srbija samo majhen del dežel, kjer biva srbsko pleme. Zaradi tega je zanimivo, da podamo nakratko število in pokrajine različnih oddelkov plemena, ki imajo, dasi politično ločeni, mnogo idej in interesov skupnih. Srbsko govoreče prebivalstvo: Kraljestvo Srbija 2.750.000, Črna gora (okrog) 260.000, Bosna in Hercegovina 1.799.210, Ogrska (Banat, Bačka, Baranja z Rieko) 679.000, Hrvatska in Slavonija 2.270.000, Dalmacija 623.000, Istra 155.000, Stara Srbija (statistika iz 1900—1906): 1. Sandžak Novi bazar, Kosovo, Metohija do Car-Planine 450.000, Skoplje, Tetovo, Komljanovo, Prečuvo, Kratovo, Kriva Palanka, Kočani, Pečevo, Štip in Radovište 280.000, 2. Makedonija 300.000; skupno 9.656.210. Od tega števila srbskega plemena je 2.915.000 katoličanov! — Ta velesrbska miselnost pa še danes ni izginila med Srbi, ampak je še jačja, kar je zasluga pred vsem one peščice liberalne slovenske »inteligence«, ki je pod Nemci oddala največji kontingent Nemcem, pod Italijani največji del oddaja Italijanom, pod Mažari Mažarom itd., v Jugoslaviji pa se

Vajeniška razstava v Ljubljani

od 26./4. do 4./5. 1925.

posrblja in popravljalja, vajena, da pred številčno močnejšim vedno kloni. — R. P.

+ »Samcuprava« v latinci. »Politiki« poročajo njen zagrebški sotrudnik, da sta se v Zagreb pripeljala znana posredovalca za fuzijo frankovcev z radikali gg. Jelenić in Savković in se znova dogovarjala z voditelji frankovcev, zlasti z dr. Horvatom. Na svojem sestanku so razmotrivali tudi vprašanje, če ne bi kazalo izdajati »Samcupravo« istočasno z belgrajsko izdajo tudi v Zagrebu, in sicer v latinici.

+ Ameriška vlada in vera. Ameriški časopisi so nam prinesli te dni natančnejša poročila o obredih ustoličenja predsednika Coolidgea. Iz njih razvidimo globoko vernost, ki se zrcali v tej važni manifestaciji. Pred gromno množico, v kateri so bili zastopani vsi državni uradi, je Mr. Coolidge prisegel na sv. pismo. Odprl ga je na prvi strani prvega poglavja evangelija sv. Janeza, ki mu ga je njegov oče, polkovnik John Coolidge, kateri je prisostvoval obredu, dal pogosto, ko je bil majhen, da ga čita na glas. Priklonil se je, da poljubi prečitane svete besede: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.« O glavnih smernicah njegovega govora smo že poročali, v katerem je izjavil, da se Zedinjene države nikakor ne bodo mešale v politične spore starega sveta, da je pa njih dolžnost, da pristopijo k stalnemu mednarodnemu razsodišču. Pri tem pa je posebno naglašal moralna in verska načela, brez katerih noben narod ne more živeti in nobena država izpolnjevati svojih dolžnosti. Dobesedno je dejal: »Prosvetljen in civiliziran narod mora v vseh svojih odnosih zasledovati vestno in versko življenje. Socialni občutek in pravice in dolžnosti posesti izhajajo iz njega. Strpnost je podlaga svobode. Dovoliti ne moremo niti v imenu zakona, niti izven zakona, kakega nasilja v območju vesti. Tako se predstavlja vlada Zedinjenih držav, ki si je svesta svoje moči, a ostane zvesta svoji vesti. Vedno bo iskala miru in procvita, skrbela bo za delavstvo in se posvetila razvoju vodnih potov in izkoriščanju naravnih zakladov dežele. Podpirala bo vzgojo, v želji, da bo napredovala vera (desiring the advancement of religion) in bo vedno pripravljena podpirati pravico in čast med narodi. Amerika ne išče zemeljskega kraljestva, ki bi bilo zgrajeno na krvi in nasilju. Nobene poželjivosti, nobene skušnjave ni v njenih mislih, ki bi si hotela prilastiti novih dežel. Legije, katere pošilja v svet, niso oborožene z mečem, temveč s križem. Ideal, katerega želi, da bi mu bili pokorni vsi narodi, ni človeškega, temveč božjega izvora. Edini cilj, za katerim stremijo njegove želje, je zasluziti si milost vsemogočnega Boga.« — To so besede predsednika ameriške ljudovlade.

Specielno za gospode DUHOVNIKE nudi najcenejše dežne in Hubertus-plašče ter PELERINE samo iz prvovrstnega in nepremočljivega blaga konfekcijska in modna TRGOVINA Fran Lukić, Pred škofijo 19.

BLESČEČE BELO PERILO Z ZLATOROG MILOM!

ZLATOROG

Dr. Alojzij Res:

Perosijeva »Poslednja sodba«.

Florence, 18. aprila 1925.

V cerkvi Santa Croce. V eni tistih cerkva, ki jih je ustvarila srednjeveška mistična duša in kamor nehote zbežiš, ko te blazni pogon modernega življenja podi po ulicah, da se tvoje srce in tvoja misel spočijeta v polmraku visokih gotičnih obokov. Ali veš, Giovanni, da tiste Florence, ki si jo vzljubil v prelepih dneh tvoje nebrzdane mladosti, ni več? Moderna tehnika s surovim, brezobzirnim drvenjem in piskanjem smrdečih avtomobilov, z grobo, nesramno lučjo električnih žarnic, je ubila vso harmonijo tega čudovitega mesta, kamor bi prokletstvo naših dni ne smelo nikoli vstopiti. Na Dostojevskega mislim, na Merežkovskega, Aleksandra Bloka, na vse naše može, ki so v Florenci doživeli odkritja najvišjih lepote umetniškega ustvarjanja in v lilil ogenj novih vizij v vsa svoja dela — nanje mislim in na tiste nepozabne dni pred šestimi leti, ko sem le pote pijan taval po kraljestvu svojih sanj, in mi je hudo: Florence, tiste Florence ni več!

Prostorna cerkev se je naglo polnila ljudi vseh slojev in vseh narodnosti, izpred oltarja se je začelo uglašanje orkestra, oder nad njim je zavzele 250 pevcev in pevk, na dirigentskem pultu, ki ga je zelenje skoro zakrivalo, se je pojavila mala čokata postava don Lorenza Perosija, nedosežnega mojstra cerkvene glasbe. Razprostri li roke in prvi glasovi »vokalno simfoničnega poemca«, kot označuje Perosi »Poslednja sodba«, so zadoneli v mistično tišino starodavne gotske cerkve.

Iz doline Jozafat se dviga pesem dveh duš, ki prosijo milosti s priprosto nežnostjo frančiškanske molitve:

Recordare, Jesu pie,
quod sum causa tuae viae,
ne me perdas illa die.

Oba dekliska glasova trepeteta nad vedno težjim pričakovanjem, ki ga izraža orkester v temnih, bridko trpkih barvah v strahotni uri poslednjega dne. Naenkrat zažare nebesa: iz skrivnostnih sfer zadone pozavne angelov in milijoni in milijoni vstajajo iz grobov in se zbirajo polni groze in začudenja na kraju sodbe. Duh Pravice se pojavi iz nebeske luči trepetajočemu, od smrti vstalemu človeštvu. Na Oljski gori se prikaže v nepopisnem veličastju Kristus in visoko nad njim, v plamenih božje slave, zagori velikanski križ, ki ga nosijo legioni angelov. Zmagoslavni glasovi utihnejo, v orkestru zaživi bridkost pasijona v spomin daritve na Kalvariji in ko se njen zadnji glas izgubi pod oboke presbiterija, ponovi Duh Pravice pred obličjem vesoljnega stvarstva preroške besede Mesije:

»Amen, amen dico vobis, quia venit hora in qua omnes qui in momentis sunt audient vocem Filii Dei: et procedent, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae; qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii.«

In zbor angelov zapoje hvalnice krščanske popolnosti:

»Beati pauperes spiritu...
Beati mites...
Beati qui lugent,
Beati, beati...«

Neizmerna sladkost Perosijevih glasov plava po cerkvi nad množico, svetlo tone v čisto radost božje milosti.

Po tem zboru se dvigne Kristus na prestolu neskončne slave in se obrne na svojo desno, kjer so zbrani pravičniki, in vsa božja radost trepetu v Njegovem glasu:

»Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi... venite, venite, benedicti!...«

In zbor blaženih ga boječe vprašuje:

»Domine, quando te vidimus in his necessitatibus constitutum et ministravimus tibi?«

A Kristus:

»Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Nudus fui et vestistis me: hospes fui et adduxistis me: aeger fui et visitastis me. Venite, venite, benedicti!«

Orkester izraža spremenjeno veselje blaženih ob vstopu v večno življenje. Do Boga se vspne njih upanje, v katerem je vsa zahalva:

»In te, Domine, speravi: non confundar in aeternum.«

Radost izvoljenih duš neba in zemlje doseže najvišjo polnost, medtem ko duši groza vse pogublence, ki v trepetu pričakujejo strašni trenutek obsodbe.

Blaženi se razvrste v kroge, da ovenčajo slavo Device in se polagoma dvigajo v neskončna kraljestva nebes. Pred njimi gre angel, pejoč himno miru in zbor svetnikov mu odgovarja:

»V Tebi, večna Sladkost,
končno počiva naše srce
— — — — —«

Medtem ko se trume izvoljencev počasi oddaljujejo, ugnila stopenja melodija njih pesmi kot odmev nedosegljive blaženosti: »Uho ni slišalo...«

Val groze in krvi prešine levo stran doline Jozafat: Kristus, v krogu viteзов pravice, v mogočnosti svoje božje jeze proglasi obsodbo večne smrti:

»Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus...«

In zbor pogublencev brez upa vprašuje: »Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, et non ministravimus tibi?«

A Kristus:

Amen dico vobis: quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis... Discedite a me, maledicti! Maledicti!«

Zadnje besede Odrašenika padajo kot strela v vrste pogublencev, ki si jih osvoje druga, večna smrt. Na ognjenem oblaku se Kristus dvigne v nebesa, tako kot sta videla Izaija prerok in Janez apostol. Angeli Pravice se s plamenčimi meči strnejo okoli križa na Oljski gori, medtem ko se dolina Jozafat s potresom in plamenom odpira, da požre za večno nesrečneže, iz katerih ust se trga zadnji obupni klic:

»Nos insensati vitam illorum existimabamus insaniam: ecce quomodo computati sunt inter angelos. Nos vero in infernum descendimus!«

Plameni gorja in obupa sikajo kot kače do Oljske gore, ki na njej angelski zbor zapoje himno pravice:

»Slava Gospodu! Kdo mu je enak?
Slava Pravici!
— — — — —«

Kdor življenje ljubi, ga zgubi, večno živi, kdor ga v ljubezni daruje.«

Beleške.

Po zobeh. Pri »Jutru« izzveneva kongres državnih nameščencev z vso kopico težkih problemov, ki se ne tičejo zgolj imenstva kot takega, ampak tudi splošnosti, v puhle zabavljice na »klerikalce«. Pri tem je pa »Jutro« še tako nerodno, da bje samo sebe po zobeh. Včeraj pogreva star ocvirek o znižanju prejemkov nižjih upokojencev za mesečnih 60 do 200 Din z navedbo z dne 8. okt. 1924, ki jo je sklenila Davidović-Koroščekova vlada in z njo po »Jutru« zakrivila omenjeno poslabšanje gmotnega stanja upokojencev. Ne glede na to, da je, odkar je sedanja vlada na krmlju, minilo že skoro 6 mesecev, a se dr. Žerjav kljub svoji gorečnosti za blaginjo upokojencev še ni utegnil pobrigati za popravilo te navedbe, opozarjamo gospode pri »Jutru« na izjavo, ki jo je podal baš v tem vprašanju na kongresu predsednik slovenske »Osrednje zveze« M. Lilleg in ki se po »Jutru«, št. 93, str. 5, glasi: »Kar se tiče uredbe z dne 8. dec. 1924, (pravilno z dne 8. oktobra 1924, op. ur.), po kateri so dobili nižji upokojenci po 60 do 200 Din manjše prejemke kakor prej, ker se je ukinila takozvana stanovanjska doklada, ki se je pri zenačenju plač priznala aktivnim nameščencem in upokojencem, je treba poudariti, da ta uredba ne določa ničesar glede ukinjenja stanovanjskih doklad in da je tolmačenje osrednjih oblasti v tem pogledu pogrešno. Zato je treba vztrajati na stališču, da se mora ta napaka popraviti.« Način, kakor tolmačijo osrednje oblasti navedeno naredbo, je prav klasičen primer za trditev prof. Račiča (Reicha) na nedeljskem zborovanju kongresa, da se nikjer ne kaže tako očito resničnost latinskega rekla homo homini lupus (človek je človeku volk), kakor baš pri javnih nameščencih. Naredba z dne 8. oktobra 1924 je bila vendar izdana, da se položaj upokojencev zboljša. Potemtakem bi človek pričakoval, da bodo vse oblasti dvomljiva mesta tolmačila v korist prizadetim, ne pa v njihovo škodo. Toda naše osrednje oblasti se očitno s tem edino pravilnim pravcem kar ne morejo spoprijazniti in raje dopuste, da se država osmeši, nego da se oni postavijo na edino mogoče stališče in upoštevajo pri razlagi naredb njihov namen ali tendenco in nič drugega. Ker smo ljudje vseh vekov in dežel enaki v vrlinah, še bolj pa v slabostih, je najbrž že tudi rajna Avstrija od strani svojih uradnikov doživela takšne ali podobne famoznosti, pa jih je znala pri poznejših zakonih in naredbah preprediti s tem, da je vstavila v zakone, s katerimi je hotela zboljšati gmotni položaj svojih nameščencev, vedno določbo, da po novem zakonu ne sme nihče manj prejeti, kakor je prejemal po starem, ali je pa celo navedla zneske, pod katere ne smejo prejemki po novem zakonu nikdar pasti. Tudi po naredbi z dne 8. oktobra 1924 bi se dale vse gorastnosti, ki jih je naredba po krivdi osrednjih oblasti privlekla nad upokojence, preprediti, odnosno odpraviti z enim samim stavkom: »Nihče pa ne sme tudi po tej naredbi manj prejemati kakor doslej.« In tak stavek bi menda dr. Žerjav kljub vsej zaposlenosti lahko izposloval. Lepo ni, da osrednje oblasti naredbo tolmačijo čisto v protislovju

z njenim namenom. Še bolj čudno pa je, če aktivni minister za tako tolmačenje ve, naredbo po svojih listih obsoja, sam pa v šestih mesecih ničesar ne ukrene da se razlaga navedbe predružači ali pa naredba sama popravi in se tako upokojenci, ki komaj žive, nadalje obvarujejo škode.

»Slovenski narod«, kakor slišimo od dobro poučene strani, v kratkem preneha izhajati v dosedanjih obliki in se bo prelevil v večerno izdajo »Jutra«. Naslov se izpremeni v »Slovensko Plemee«.

Dopisi.

Trbovlje, 22. marca t. l. je bil v ljudski šoli v Trbovljah občni zbor prostovoljnega gasilnega društva, na katerem je bil izvoljen za poveljnika Juro Naglav. Predno je prišlo do glasovanja, je naprosil načelnik Fr. Dežman tovariša Pusta, da predlaga Jurija Naglava za zopetnega poveljnika. Ko je dal načelnik predlog na glasovanje, niso vsi člani takoj glasovali za predlog. To pa Juriju Naglavu ni bilo povšeči in vzdignil se je s sedeža, ter začel protestirati, da se pojavlja v društvu opozicija. Gospod Naglav! Mi odločno odklanjamo Vaše podtikanje, priznamo pa, da smo imeli svoje pomisleke glasovati za predlog stavljen od tov. Pusta. Zakaž, to pa vi, gospod Naglav, sami dobro veste, ravnotako kakor mi. Ko je bila po 1. juniju l. l. prva gasilska vaja, je tov. Guček prebral Vaše pismo, v katerem izjavljate, da izstopate iz društva; ste tudi vedeli, zakaž. Na letošnjem občnem zboru ste pa zatrjevali, da niste izstopili iz društva, marveč, da ste le svojo funkcijo izročili svojemu tovarišu. Sedaj ne vemo, ali je tovariš Guček pismo nepravilno prebral, ali ste vi pozabili, kaj ste pisali? Načelniku Fr. Dežmanu bi se pač milo storilo, ako bi Jure Naglav ne bil zopet izvoljen za poveljnika, ker pač soglašata. Nekdo, ki bi bil zmožen na obč. zboru primerno osvetliti delovanje poveljnika, pa ni bil pripuščjen na občni zbor, ker odbor kratko malo ni hotel sprejeti članarine kljub temu, da je bil dolga leta član društva. Gospodje! Sodili vas ne bomo po besedah temveč po dejanjih. Ta so pa vse drugačna, kakor vi govorite. — Nekdo, ki vse ve.

Sveta Gora nad Litiijo. Na belo nedeljo je dobila naša daleč znana cerkev nove zvozne Slavnosti je prisostvovala velika množica ljudstva. Glasovi so čudovito lepi. Zvozne so vile Strojne livarne d. d.

Zveza duševnih delavcev v Jugoslaviji.

Ravnokar pretekli uradniški kongres je imel na dnevnem redu tudi ustanovni občni zbor NSUR (Narodno saveza umnih radnika) in to nam daje priliko, da na kratko povzamemo historijat postanka te organizacije.

Koncem decembra 1923 se je ustanovila po večmesečnih pripravah v Ljubljani ZDSDI (Zveza duševnih delavcev v Sloveniji) s pravili po vzorcu CITI (Confédération internationale des travailleurs intellectuels) v Parizu. Malo pred tem je bil sklenil uradniški kongres v Novem Sadu ustanovitev enake zveze za celo državo SHS — NSUR — in poveril provizorično vodstvo za priprave glavnemu odboru zveze drž. uradnikov v Belgradu. V isti smeri je delovala ljubljanska zveza, ki je še funkcionirala, posebno ker samo državne zveze imajo polnomočno zastopstvo na vsakoletnem internacionalnem kongresu duševnih delavcev v Parizu.

Poldrugo leto se je potem snovala zveza duševnih delavcev v naši državi. Hodila je trnjevo pot kulturnega društva, ki mu posveča javnost malo pozornosti in mu dela težkoče politično nezaupanje. Včasih so jo zamenjali z od Zveze narodov v Ženevi organizirano komisijo za intelektualno sodelovanje (Commission de coopération intellectuelle), s katero pa nima CITI nobene zveze.

Končno je prišlo do vsaj delnega rezultata. Provizorično vodstvo v Belgradu je izdelalo po svojem zelo aktivnem članu g. načelniku Đuričicu osnutek pravil zveze za celokupno državo, in zveza v Ljubljani je po svojem predsedniku univerz. prof. dr. Pitamicu predložila spremembe, ki jih zahteva struktura naše države in ki so bile integralno sprejete.

To je v glavnih obrisih geneza NSUR. Podal jo je na ustanovnem občnem zboru — v ponedeljek 20. t. m., od pol 12. do pol 1 v dvorani kazine (občni zbor je bil razglašen za 3. uro popoldne, vršil se je pa dopoldne. Preložitev ni bila objavljena, napaka aranžerja kongresa.) — dr. Mih. Jovanović, kot

predsednik dosedanjega provizoričnega vodstva. Prečital je nato osnutek pravil, ki je bil soglasno sprejet. Proglasil je konstituiranje pokrajinske sekcije za Srbijo, Črnogor in Vojvodino, in dr. Pitamic, ki je že prej pozdravil zborovalce v imenu ZDSDI, je priglasil njen pristop kot pokrajinsko sekcijo za Slovenijo.

V smislu zdaj definitivno sprejetih pravil bi se morala vršiti še volitev glavnega odbora in delegatov. Ker pa mora belgrajska sekcija, ki dosedaj vsebuje le dr. uradnike, stopiti še v stik z duševnimi delavci prostih poklicev, in ker se želi ustanovitev sličnih zvez v Zagrebu, Splitu in Sarajevu, je občni zbor pooblastil ljubljansko in belgrajsko sekcijo, da vodita provizorične posle do prihodnjega obč. zbora in podvzameta vse korake za razširjenje NSUR na celo državo.

S tem je položen temelj za nadaljni razvoj. Ko bo izvršena notranja izgraditev, bo mogoče misliti na doseg pravega cilja, rešitve enega najtežjih problemov našega časa, problema povojnega duševnega delavca.

Dnevne novice.

— Slovenski katoliški dnevnik v Ameriki zagotovljen! »Amer. Slovenec-Edinost« prinaša veselo vest: Vse delnice Slov. katoliške tiskovne družbe »Edinost« (s sedežem v Chicagu), s katerimi zviša družba svojo glavnico od 15 na 20 tisoč dolarjev, so prodane. S tem je zagotovljen potrebni kapital za opremo tiskarne v svrhu izdajanja dnevnika. Da se zagotovi tudi obstoj in razvoj bodočega katoliškega dnevnika, so uvedli enomesečno kampanjo za nabiranje novih naročnikov. Kakor hitro dobi »Amer. Slov.-Edinost« tisoč novih naročnikov, začne dnevno izhajati. Upajo, da se to zgodi sredi meseca junija t. l. Tako se končno bliža uresničenju želja vseh katoliško mislečih Slovencev v Ameriki, da dobe svoj dnevnik. Tak list je tembolj potreben, ker razvija nasprotno slovensko časopisje, surovo gonjo proti vsemu, ker je katoliško, posebno pa proti slovenski duhovščini. »A. S.-Ed.« že danes nadkriljuje vse ostale slovenske liste v Ameriki; prinaša tehtne, izvršne članke in množične dopise iz vseh slovenskih naselbin, tako da veš, da imaš res pristno slovenski, pošten list pred seboj, ne pa sračjega gnezda, zmašenega iz le napol razumljivih prevodov iz tujih listov. S. K. T. D. Edinost pa svoje naloge ne namerava omejiti na izdajanje katoliškega dnevnika, ampak hoče sploh z vsemi silami delati za povzdigo poštene slovenske književnosti v Ameriki in s tem za povzdigo zdrave izobrazbe tamkajšnjih Slovencev. Zalagati in izdajati namerava dobre slovenske knjige po zgledu Mohorjeve družbe. Tako se pripravljajo v naročju S. K. T. D. »Edinost« nova pomembna doba v življenju ameriških Slovencev. Ne le doma, ampak tudi v daljnji tujini se izkazuje katoliško-slovenska misel kot plodna in edino zanesljiva za obstoj in razvoj našega življa. Borcem te misli v Ameriki želimo obilo božjega blagoslova!

— Dr. Kršnjavi osemdesetletnik. Včeraj je slavil znani hrvatski prosvetni delavec dr. Izidor Kršnjavi v najožjem krogu svojih prijateljev osemdesetletnico. Ime Kršnjavi je z razvojem hrvatskega šolstva in hrvatske prosvete sploh neločljivo združeno. Kot dolgoletni načelnik avtonomne prosvetne uprave na Hrvatskem nad 90 novih šol in ravnotoliko cerkva. Velike so tudi njegove zasluge za

razvoj srednjega šolstva na Hrvatskem in za gledališko umetnost. Literarno se je udeleževal kot kritik in estetik in njegovih kritičnih esejev je nebroj. S posebno vnmom je študiral in proučeval življenje sv. Frančiška in je izdelal tudi sliko tega svetnika že v visoki starosti. Slika je namenjena frančiškanskemu samostanu v Zagrebu. Iskrenemu in vernemu Hrvatu želimo tudi mi, naj še dolgo let uživa v tihi umerjenosti vso srečo pošteno zasluženega pokoja.

— Smrtna kosa med ameriški rojaki. V Calumetu, Mich. sta umrli dve dobri slovenski dekleti, hčerki tamkajšnjih slovenskih družin: 19-letna Ana Jerman in 16-letna Marija Vranešič.

— Polovična vožnja za glavno skupščino Zadrugne zveze v Ljubljani, ki bo dne 7. maja ob 10. uri dopoldne v Akademskem domu poleg hotela Union je dovoljena za vse udeležence in velja za tri dni, to je od 6. do vključno 8. maja. Udeleženci kupijo na vstopnih postajah cele enosmerne karte, ki jih postaja žigosa z vlažnim postajnim dnevnim žigom na obratni strani in ki veljajo v zvezi s potrdilom o udeležbi na občnem zboru tudi za povratek! Potrdila o udeležbi se bodo izdajala 7. maja dopoldne v Akademskem domu.

— Generalnega direktorja središnega urada za osiguranje radnikov v Zagrebu, kar bi se po naše reklo: Glavnega ravnatelja osrednjega urada za zavarovanje delavcev, bi uljudno prosili, naj nam svoje okrožnice pošlje v slovenskem jeziku. Več kot čudno je, da urad, v katerega se steka toliko našega denarja, nima toliko slovenskih moči na razpolago, da bi prevajale okrožnice g. generalnega direktorja na jezik našega naroda in dežele. Mi neslovenskih dopisov od naših uradov sploh ne sprejemamo, oziroma jih mečemo v koš.

— Umrla je v Osijeku na Hrvatskem mati ondotnega mesnega organista Kamnikarja.

— Zvišanje pristojbin za potovanje preko Jugoslavije. Za potovanje preko Jugoslavije je bilo treba doslej plačati pristojbino v znesku 10 dinarjev, ki so jo potniki plačevali lahko v vlaku. To pametno naredbo pa je belgrajska vlada sedaj ukinila in odredila, da morajo tujci, ki potujejo preko Jugoslavije, plačevati isto pristojbino, kakor oni, ki potujejo v Jugoslavijo, namreč 150 dinarjev. Svojo novo odredbo utemeljuje vlada s tem, da bi izgubila državna blagajna baš sedaj, ko potuje mnogo Avstrijcev, Čehov in Nemcev preko Jugoslavije v Rim, okoli 20 milijonov dinarjev. Kalkulacijo naše vlade pa zavračajo nemški listi čisto dobro z opozorilom na tujece, da pelje pot iz severa v Italijo tudi preko Beljaka okoli Jugoslavije, in če ne bo Jugoslavija dovoljevala več znižane prejšnje pristojbine za prepotovanje, ne bo izgubila samo pristojbino po 150 dinarjev, ampak tudi one po 10 dinarjev.

— Nova ženska organizacija v Jugoslaviji. Minoli teden se je vršila v Zagrebu anketa za ustanovitev nove splošne ženske organizacije v Jugoslaviji brez vseh strankarskopoličnih primesi. Govorile so ga. prof. dr. Milica Bogdanović, ga. dr. Stojanović, ga. prof. Deželič, prof. Mira Kočonda i. dr. Vse so naglašale, da bodo žene le tedaj dosegle svoje zahteve, ako se združijo na najširši podlagi, izključivši vsako strankarsko politično obeležje. Ustanovi naj se nova feministična organizacija, ki naj pristopi ženski mali antanti. Delati je treba hitro, ker se bodo v kratkem sklepali novi zakoni. — Anketa se nadaljuje dne 27. t. m.

— Sestava osrednjega odbora S. P. D. v Ljubljani. Na seji, ki se je vršila ob polnoštevni udeležbi v sredo ob 18 se je sestavil novo izvoljeni odbor S. P. D. takole: Načelnik: dr. Franc Tomineš, namestnik: profesor Janko Mlakar, tajnik Stanko Tominec, namestnik Ivan Tavčar, blagajnik: Jože Jerešina, namestnik: dr. Fran Pavlin, gospodar: Makso Hrovatin, namestnik: Gvidon Cadež, knjigovodja: Rudolf Rozman, odborniki: ing. Skaberne, Franc Lapajne, Janko Ravnik, Alojzij Knafelc, Janez Kveder, Ivan Krivic, dr. Dominik Zvokelj, dr. Stanko Tomineš, Mihael Vlaj in Ivan Sabec. Revizorja Janko Škerlep in Emerik Ferline. — Ker mora biti po novih pravilih izvoljen še eden odbornik,

In Oljska gora se razpara od vzghoda do zapada, od severa do juga in križ izginja polagoma v kraljestvo Luči in Ljubezni, med magoslavnim petjem angelskih zborov:

»Kdor življenje ljubi, ga zgubi, večno živi, kdor ga v ljubezni daruje.«

Zadnji glasovi zbora in orkestra Perosijeve umetnine so že ugasnili v mraku cerkve, ko je v meni še vse pelo, ko je moja duša še vsa drhtela od vizije, ki jo je ustvarila Perosijeva glasba. Če sem v sikstinskih kapeli pred Michelangelovim delom občutil vso strašno tragiko poslednjega dne, v kolikor jo more človek doumeti, je Perosijeva glasbena vizija polna nežnosti, utehe, skrivnostne sladkosti, da prevladuje skoro vse delo lirčno občutje, ki se povspne do dramatičnosti le v recitativu »Discedite a me«. Če je Michelangelova »Poslednja sodba« strašna dramatična scena, je isti prizor podal Perosi skoro bi rekel kontemplatивно in nadomestil titansko silo linij z nežno barvo lirčnih občutij, z neizmernim bogastvom melodij, ki prepletajo vse delo z gorke krvi človeškega srca, ki vriska in poje, trepeče in upa, ljubi in trpi — a prekleti ne more.

† Adalbertu Lukovšku.

Na telesu teža štirih dolgih mesecev, v obrazu tesnoba prebolelih dni in prečutih noči; v očeh pa sveti usmev, ki veruje v odrešenje smrti in gleda v neskončnost... Ave Jesu!

Adalbert, ali bi ne hotel le še merico življenja? Glej, mi čakamo: tako je prazno v nas, od kar te ni.

Adalbert molči, govori mu le oko; to ljubo oko, ki je izžarevalo toliko ljubezni in prija-

teljske dobrote vse dni, to oko poljubljuje sedaj obe sliki na steni:

»Ecce homo«, na eni, na drugi »Assumpcija«, podobni trpljenja in poveljčanja. —

Adalbert, kako je simbolno vse, kar je krog tebe v tej zadnji uri.

Kristus, življenje tvoje, Kristus s kronano glavo, zaničevani Kristus, ki z molkom blagosloavlja... Njegov borec si bil, borec v dobi, ko vse klone vstrahu in bojazni pred žrtvami...

Kar je Bog hotel, si hotel ti: Ne na levo, ne na desno, le naprej. Dalja kliče: v daljo! Tam nas čaka on v svoji gloriiji...

Pokazal si nam in zdaj vemo: pot v nove svetove je križeva pot in pot na Tabor gre mimo Kalvarije.

Marija — želja tvojih želja, smernica vseh tvojih belih hrepenenj, je tudi pri tebi.

»O dajte mi znak Marijine družbe! Dajte mi ga tudi v rušo se seboj. Marija naj gre z menoj, da ne bom tako neskončno sam v grobu.«

Duša! Kako moreš tako ljubeče otroški v poslednjih trenutkih? V trenutkih, ki so strli oratarje sveta, sejavce velikih misli in orjaških sil?

Adalbert poljublja Marijino znamenje: Njej slava! Jaz sem le tiha, tiha lučka in ona je vzela to lučko v svojo dlan: Kako more ugasniti v Marijinih rokah, najsi je tudi vihra silna in divja...?

In pod Marijino podobno se smehljata dve vazi in v vazi rudeči nageljni in lučka sredi med nageljni poje... O, Adalbert, pomlad je zapela, o kaj je ne čutiš? Bela nedelja je prišla v deželo. Še boš živel: Le želi, želi!

»Raje umrem. Rad bi v večno Belo nedeljo. Pa je tako daljna in vsa je zasrta v skrivnost, da se bojim, bojim...«

se ga izvoli ali na prihodnjem izrednem obč. zboru ohraniti na prihodnjem rednem obč. zboru. Po starih pravilih je bilo voljenih v osrednji odbor 6 podružničnih delegatov. Nova pravila jih predvidevajo deset. Podružničam S. P. D. se bo naročilo, da prijavijo do časa, ko se sestane zbor delegatov, ki voli svoje delegate v osrednji odbor še ostale štiri delegate. Takoj po sestavi je prešel odbor na redno delo.

— **Nove vesti o kraljevem kronanju v Zagrebu.** »Vreme« poroča iz Zagreba, da je vest o kraljevem kronanju v Zagrebu povsem resna. Kronanje bi izvršil zagrebaški nadškof dr. Ante Bauer, čim bi se preje izvršilo maziljenje v Zidci. Stvar je pa seveda odvisna od sporazuma med radikali in radičevci.

— **Kraljev dar.** Kralj je podaril 100.000 Din za revne kmete vasi Banje, kjer je že pet let zaporedoma pobila toča.

— **Boj za učiteljske v Dalmaciji.** Vlada namerava premestiti šibeniško učiteljsko v Knin, kjer naj bi se zgradila potrebna poslopja za zavod in profesorska stanovanja. Šibeniška občina je proti tej nameri vložila najodločnejši protest, Knin pa zahteva, da se premeščenje izvrši.

— **Madame Tereza.** Te dni so belgrajski listi prinesli oglas »madame Tereze, grafologinje, kiromantije in fakirke«, ki pove usodo in »nudi pomoč v vseh ljubezenskih neprilicah«. »Madame« sprejema v Lominski ulici od jutra do večera. Komaj je izšel oglas, se je dvignil ves Belgrad — staro in mlado, bogati in revni — da izve od skrivnostne Indijke svojo bodočnost in dobi pomoč v ljubezni... »Madame Tereza« si ni dala niti trenutka oddiha, da zadovolji čim več belgrajčanov, saj 80 Din od osebe ni ravno majhen zaslužek. Končno je bilo hišnemu gospodarju navala ljudi le preveč ter je pozval policijo. Le-ta je na veliko ogorčenje občinstva pozvala »madame Terezo« s seboj. Na policiji je Indijka izjavila, da govori vse jezike, a da ji je najsimpatičnejši mažarski, zato naj se jo zaslisi samo v tem jeziku. Potem je začela »madame« pripovedovati dolg roman o Indiji, ki ga je morala pa na komisarjev poziv kmalu zaključiti in se lotiti resnice. Tu je prišlo na dan, da je »madame Tereza« doma iz Temešvara, da se piše Frančiška Torkoš in da ni nikoli v življenju prišla dalje od Pešte. Policija je »madame« pridržala in pisala po informacije v Temešvar in Pešto, kamor jo potem izene. V Lomino ulico pa še vedno romajo ljudje iz okolice — Zemuna in Pančeva ter se jeze, da oblast nima smisla za »ljubezenske težave« državljana.

— **Nov list.** V Splitu je začel izhajati »Prezidec«, list za pouk in zabavo. Izdaja in ureja ga prof. A. Ivačić. List izhaja vsakih 14 dni in prinaša pregled vsakokratnih političnih in kulturnih dogodkov ter leposloven podlistek.

— **Nesreča na morju.** Dne 21. t. m. je kakor ponavadi iz Splita odplula ladja, ki prevažala domače ljudi do Kaštel Sućurca. Vozile so se večinoma mlekarice, ki so se iz mesta vračale domov. Ladja je bila že stara in trhla. V Kaštelanskem zalivu je ta dan ladja začela propuščati vodo in se kmalu potopila. Nesrečo je opazila neka ribiška ladja, ki ji je prihitela na pomoč, rešila je 12 oseb, 6 jih je utonilo.

— **Sadjski odbor za okraj Radovljica** priredi v soboto dne 25. t. m. v Bohinjski Bistrici celodnevni sadjski cepilni tečaj. Odbor vabi vse zainteresirane iz okolišja Bistrice in zgornje doline, osobito mlajše posestnike in mladeniče, da se udeležijo tega tečaja v čim večjem številu. Udeležencem se priporoča, da prinese s seboj cepilno orodje.

— **Velika družba ponarejevalcev 1000-dinarskih bankovcev pod ključem.** Obmejna policija v Zombolji je že dalje časa sumila, da se skriva v Zombolji več ponarejevalcev denarja, vsa njena poizvedovanja pa so ostala brezuspešna in policija je že skoro obupala nad uspehom. Nenadoma pa je sporočila policija iz Temešvara zomboljski obmejni policiji, da so v Temešvaru prijeli zaradi ponarejenega denarja nekega mehanika Schlesslerja, kateremu se je sicer posrečilo pobegniti, pa ga je žandarmerija kmalu zopet ujela. Pri svojem zaslišavanju je Schlessler izpovedal, da ga je naučil »delati denar« bivši avstrijski častnik Mracek na Dunaju, ki je Schlesslerja za njegovo zvestobo in udanost nagradil s tem, da mu je daroval vsa potrebna garnitura za ponarejanje bankovcev po 100 dinarjev in rumenskih bankovcev po 500 lejv. Z Dunaja se je Schlessler preselil v Zomboljo, kjer je našel varno zavetje pri kočijažu grofa Csekonitsa Tyrinu. V hiši Tyrinovi sta skrila vse priprave za ponarejanje denarja in sta tekoma nekaj mesecev ponaredila gotovo nad 50.000 bankovcev po 100 dinarjev, torej za 5 milijonov dinarjev, in nad 10.000 komadov bankovcev po 500 lejv. Zomboljska policija je na obvestilo temešvarske policije Tyrina takoj prišla in natančno preiskala vso njegovo hišo, našla pa je samo nekaj ključev. Ko pa je Schlessler povedal, da je skrnil tiskarski stroj pri nekem Müllerju v Gertianošu, so policiji takoj odšli tja in našli stroj za tiskanje bankovcev skrit v vodnjaku v Müllerjevem vinogradu. Policija je zaprla tudi Müllerja in pričakuje, da jim bo še nekaj udeležencev dobičkanosnega podjetja sledilo.

— **Dve smrtni obsodbi v Gospiću.** Te dni je sodišče v Gospiću obsodilo na smrt Stano

in Vasa Rapajić iz Vujićnih glav, okraj Koroška, ker sta lani ubila taščo Loko, ki se je bila pred letom dni vrnila iz Amerike in vlačila za petično. Obsojenca sta proti pritožbi vložila priliz.

— **Blago za posteljno perilo** iz platna in bombaža, gradl za žimnice, brisače, damast-garniture, brisače za posodo, razne šifone, rujava kotenino kakor tudi razne druge tkanine priporoča po izredno nizkih cenah trdka: F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29, katere geslo je: Le dobro blago ter majhen a tem gostejši dobiček!

Iz Štajerske.

»Čujmo, Slovenci, ob pritokih Drave, tožne koroške bratske pozdrave! — pod tem geslom priredi Prosvetna zveza v Mariboru v petek, 24. aprila t. l. zvečer ob pol osmih v dvorani Zadrugne gospodarske banke koroški večer. Na sporedu je predavanje dr. K. Capurda iz Ljubljane, predvajanje lepih skioptičnih slik iz Koroške, petje moškega zbora, orkestralne točke, simboličen nastop »Gor čez izaro« itd. Vstopnice od 1 Din do 5 Din se dobe zvečer pri blagajni. Mariborske Slovence naj združi ta večer v bratski slogi ob spominu na našo lepo, a nikdar pozabljeno Koroško.

»Jutrovo« poročanje. Včerajšnje »Jutro« poroča, da se je v ponedeljek zvečer v Mariboru vršil shod SLS, na katerem je moral g. Smodej priznati brez ovinkov, da se zbirajo temni oblaki nad SLS. Nič več zanimivega nimamo odgovoriti na to »Jutrovo« resnoljubno poročilo kakor tole: O temnih oblakih nad SLS ni v Mariboru govoril nihče, najmanj pa g. Smodej, ki je v ponedeljek zvečer sedel lepo v uredništvu »Slovenca« ter se mu niti sanjalo ni, da ga v istem času vidi in sliši »Jutrovo« poročevalec v Mariboru. »Jutrovo« poročevalec vidi in sliši gotovo travo rasti.

»Šanomor radi sodne obsodbe. Pri kovaču Fr. Simoviču v Mariboru je stanovala neka najemnica. Povodom nekega prepira sta jo zakonska Simovič razžalila in ona ju je tožila. Simovič je bil obsodjen na 200 Din globe in 6000 Din stroškov. To je moža tako razžutilo, da se je obesil v domači dvorani.

»Požigalec. V Vojniku so imeli v zadnjem času kar tri požare in so oblasti in domačini uverjeni, da zažiga zlobna roka. V tork je izbruhnil ogenj v Zottlovem kozlovcu v bližini hiralnice. K sreči so prišle takoj razne požarne brambe, katerim se je posrečilo, da so omejile ogenj na kozolec.

Iz Ljubljane.

1. April se je uveljavil. Včeraj zjutraj je kazalo še okoli 7 na prav ugodno vreme. Toda že okoli 8 je bilo celo nebo zabito s težkimi oblaki. Začelo je deževati in sledil je hud naliv, pri čemer je padlo med dežjem tudi nekaj bolj drobne toče. Po nalivu pa je začelo snežiti in je padal sneg celo dopoldne in to včasih tako gosto kot v najhujši zimi. Seveda ni obležal. Popoldne se je nekoliko sprelotelo, vendar je ostalo oblačno in megleno cel dan.

1. Vajeniška razstava 26. aprila do 4. maja 1925. V nedeljo, dne 26. t. m. se ob pol 11 dopoldne svečano odpre vajeniška razstava. Na razstavi bo zastopano vajeništvo čele Slovenije, tako da nam bo nudila ta prireditelj, ki je prva te vrste v naši državi, dokaj popolno in lepo sliko slovenske obrtniške marljivosti in podjetnosti. Na razstavi bo sodelovalo nad 900 vajencev, ki bodo razstavili izdelke iz 51 raznih obrtnih strok. Po predmetih, ki so že sedaj na razstavišču (paviljon L in K Ljubljanskega velesejaja), se da soditi, da bo nudila razstava res zadovoljivo sliko o zmoglostih našega obrtniškega narajanja. Na razstavišču je videti okusno izdelane lesne izdelke, garniture za jedilnice, spalnice, pisarne itd., nadalje so razstavljena prav lepa sodarska, kolarska in tesarska dela. Izredno dovršene izdelki so razstavili tudi ključavnčarski in mehanikarski in kovaški vajenci. Dobro so zastopane oblačilne stroke. Med njimi so prav okusno izdelane damske toalete, ki so jih razstavile naše krojačice. Kakor na vseh razstavah, bo tudi tukaj prišla do posebnega izraza naša čipkarska obrt. Dvršene izdelke so razstavili tudi pekarji, tapetniki, sobo- in črkslikarji, pleskarji in kleparji. Pri vsaki stroki najdemo tudi prav dobro izdelane risbe in načrte.

1. V spomin na pok. p. Placida je daroval uršulinski samostan v Mekinjah za novo cerkev sv. Frančiška v Siski 200 Din.

1. Ljudska higijenska šola v Ljubljani. Ker je z ozirom na razpoložljiv prostor priprave preveč, so sprejeli v prvi tečaj ljudske higijenske šole le oni, ki so se prijavili do nedelje 19. tm. Za vse ostale se odpre v kratki dobi nov tečaj. Prvi tečaj se je otvoril včeraj ob 6 v risalnici državne realke v Ljubljani.

1. Šahovska igra z živimi figurami 1. majnika bo privlačna za vsakogar. Ob zvokih godbe, v majnikovem razpoloženju, sredi probujajoče narave bo nastopilo članstvo »Atena« v slikovitih zgodovinskih belokranjskih in gorenjskih nošah pod vodstvom mojstra Vidmarja. Slični matchi so se igrali v tujini ob različnih prilikah in v različni proizvodbi. Tako n. pr. so nastopali kot figure polkni igralci, ki so z mimiko in gesto izražali razne napade šahovskih potez, ali so nastopali družabni krogi v dobrodelne svrhe, ki so učinko-

kovali s krasoto dragocenih stilističnih kostumov šahove deske, itd. Vsekakor bo prireditelj »Atena« za Ljubljano prvovrstna in vredna poseta.

1. Kdo je tako dober, da bi šel za birmanškega botra revnemu dečku? Naslov pove uprava Slovenca.

1. Zenitiščno-umetniški večer. Kakor smo že poročali, priredi g. Branko Ve Poljanski danes ob 20. zvečer v Mestnem domu predavanje o zenitizmu kot najnovejšem umetniškem pokretu. Poleg druge zanimive vsebine bo recitiral tudi ostavke iz zenitiščne poezije. Balcaniziranje Evrope je glavna parola tega pokreta in zato bo našo javnost gotovo zanimalo videti in slišati zenitiščnega pesnika, ki aktivno sodeluje pri tem pokretu.

1. Opozorjamo na današnji oglas »Nov avtobus Adamčič«.

2672

Prosveta.

KONCERT BRATOV JOVANOVIČ.

(V torek, 21. t. m. v Unionu.)

Superlativi v reklamah in silno univerzalen, malo nikaven program, vse to je odbijalo. Reprodukivni umetniki se navadno specializirajo na par komponistov, ki so jim individualno blizu, na programu bratov Jovanovičev pa je bilo kar trinajst komponistov raznih narodov in časov, med njimi nekaj dokaj neznanih. Celo nekaj salonskih kosov se je vrnilo v program, morda samo zato, ker je za vsako ceno hotela biti zraven tudi španska in angleška muzika; na drugi strani smo čuli od priznanih glasbenih veličin le lažje, zelo neambiciozne stvari. Edino, kar je družilo te take skladbe v enoto programa, je bilo to, da jih je izbral mlad lirichen duh.

Toda predsodek, ki ga je spriču vsega tega pred koncertom marsikdo na tihem imel proti bratom iz Srbije, je izginil čim smo čuli prvo točko. To malo, neambiciozno namreč, kar sta Jovanoviča podala, sta podala s tako dobro tehnično šolo, s toliko muzikalnostjo, s tako estetskimi sredstvi in tako iskreno mladostno toplino, da je bil koncert kljub svojem nemikavemu kaj po svojem kako ena izmed prereditelj prireditelj te sezone, ki so res ogrele; celo slabe skladbe sta Srba z originalnim podajanjem napravila užitne.

Ni šlo toliko za staro ali moderno skladbo kolikor za reprodukcijo v lirsko-erotskem stilu. Skladbe se niso izvajale toliko z ozirom na historično stilnost kakor z ozirom na estetsko izvedbo in modernindividualno prečutenost.

Violinist Jovanovič respektabilno obvlada svoj instrument in pazi na estetsko barvo glasu. Ves večer nismo čuli nobenega rezkega tona, dalje ima dobro šolo glede loka, da daje tonu ali melodiji poljubno temperaturo ali značaj. Je zelo muzikalen in je naštudiral skladbe filigranski, pa jim je znal dati do neke mere tudi svoj individualen pečat. Corelli, Sukov Appassionato, Saint-Saëns, Glazunov in Beethoven so napravili dokaj dovršen vtis v lirski, sangvinistični, pa inteligentni in nikoli sladki izvedbi.

V pianistu Jovanoviču čaka razvika morda še večja umetniška osebnost. Poleg tehnično-muzikalnega ima poetičen dar, ki ga je čisto srečno uporabil v Brahmsovi, Debussyjevi, Bridgeovi ali celo nepomembni Cervantesovi skladbi. Kot spremljevalec se zna prirediti in podrediti, solo mu pa bolj pristaja, ker more v njem svobodno razmahniti svojo mladostno fantazijo in temperament.

Malodostnemu sentimentu bosta umetnika sčasoma odrasla, se lotila večjih in specialnih nalog in če bo energije dovolj, jima je v bodoče jamčiti dobrih uspehov. Koncert je dal za naše razmere več nadpovprečnih momentov, ki smo jih tem bolj veselili, ker so na našem koncertnem podiju odkar smo zadnjič čuli Zikovce in Hindemithovce, tako zelo redki. In Jovanoviča sta tupalami po muzikalni estetiki prednašanja in iskreni toplini občutenja večkrat vsilila primero z Zikovci, ki jih bosta morda nekoč še dosegla.

S. V.

pr Socialna Misel, 3. zvezek (marec) je natisnjena. V tej številki se nadaljuje izmenjava misli o edinstveni katoliški demokratični fronti v Jugoslaviji in sicer obravnava o njeni nujni potrebi spriču katolištva neprijazne večine v skupščini ter nevarnosti uzakonjenja laičskih šolskih zakonov Cosmopolita. Težave in ovire, ki stoji na poti katoliški akciji v Hrvatski, pa slika Dalmata v razpravi »Za naše medosebno upoznavanje«. — Drugi del zvezka se glavi z industrijo v Sloveniji in sicer slika Tjakač, bančni ravatelj, odnosa med industrijo in bankami v Sloveniji, Karel Potočnik pa slika stanje industrije v Sloveniji v sedanjem momentu.

Ker je revija v zastanku, izide že koncem tega meseca IV. zvezek (april) in sicer bo posvečen v celoti nekemu zelo važnemu vprašanju svetovne politike in človeškega etičnega napredka. To bo snov, ki ni samo po sebi zanimiva in aktualna, marveč je tudi principelno največjega pomena, ker naznačuje nove smerice v borbi tlačnih narodov za svoje pravice v soglasju z najvišjimi verskimi in etičnimi principi napredujočega človeštva, ki se odvrača od vsake nasilne, šovinistične in na brutalnem materializmu stoneče politike »del sacro egoismo«.

Tako »Socialna Misel« doledno izpolnjuje devizo, pod katero je stopila v življenje in ki jo uspešno nadaljuje, da dvigne naš novi doraščajoči rod k višinam življenja.

Letna naročnina znaša 40 Din. Revija se naroča pri upravi Socialne Misli, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelke, Poljanski nasip št. 2. Krog njenih naročnikov se čezda. Ljebolj razširja.

pr Pregled zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sestavil profesor Silvin Kranjec, Cena 18 Din, v platno vez. 24 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Ta kronološki pregled skuša podati jugoslovansko zgodovino, ki je vsled naše politične razcepljenosti zelo malo pregledna, v čim enostavnejši in preglednejši razvrstitvi, pri čemer upošteva poleg političnega razvoja tudi najvažnejša kulturno zgodovinska dejstva. Namenjen kot repetitorij predvsem srednjšolcu, ki se pripravljajo na nižji ali višji tečajni izpit, bo lahko služil v pregledno ponovitve tudi visokošolcu, učitelju in vsakemu, ki se pripravlja na razne sprejemne ali usposobljenostne izpite, kjer se zahteva poznanje domače zgodovine. Kot repetitorij bo pa knjižica omogočila tudi izobražencu v praktičnih poklicih, zlasti časnikarju in predavatelju, ki se ne utegne baviti z obširnejšo zgodovinsko knjigo ali pa hoče le hitro informacije o trenutno pozabljenem imenu ali letnici, lahko orijentacijo v naši preteklosti. Zato navaja tudi najvažnejše dogodke v dobi po ujedinenju ter ima pridejane obširnejše osebne in stvarno kazalo ter pet rodovnikov jugoslovanskih vladarskih rodbin, ki jih sicer ne dobimo v slovenskih zgodovinskih knjigah.

pr Svetopisemske kateheze za 1., 2. in 3. razred ljudskih šol s pripravo otrok na prvo sv. spoved in prvo sv. obhajilo ter sv. blrmo. Sestavil duhovnik tržaško-koperske škofije. Trst 1923. Dva zvezka 32 Din. Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20 zvečer.

Četrtek, 23. aprila: VDOVA ROŠLINKA. Red E.

Petek, 24. aprila: ROKA ROKO UMIVA. Premijera. Red E.

Sobota, 25. aprila: Ob 5 popoldne ROSMERSHOLM, dijaška predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 26. aprila: ROKA ROKO UMIVA. Izv.

OPERA:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Četrtek, 23. aprila: TRAVIATA. Red D. Gostovanje baritonista Drago Hrčiča iz Zagreba.

Petek, 24. aprila: Zaprto.

Sobota, 25. aprila: DON PASQUALE. Red A.

Nedelja, 26. aprila: AIDA. Gostovanje gdene Zaludove in Zdenka Knittla iz Bratislava. Izven.

Traviata z gostom baritonistom Dragom Hrčičem. Danes zvečer se poje v naši operi Traviata. Pri tej priliki gostuje prvič na našem odru mladi baritonist zagrebske opere g. Drago Hrčič, katerega dičijo vse prednosti in vrline pevca-umetnika. G. Hrčič ima krasen lirichen bariton ter lepo umerjeno igro, kar ga oboje usposablja, da bo podal očeta, staroga Germonta, v najlepši obliki. Predstava se vrši za red D.

Dijaška predstava po znižanih cenah. Mladino naših šol, pa tudi ostalo občinstvo opozarjamo na vprizoritev Ibsenove drame Rosmersholm, ki se vprizori zadnjikrat v tej sezoni v soboto, dne 25. t. m. pri izdatno znižanih cenah. Začetek je tokrat izjemoma ob 5. popoldne.

Delavske predstave v drami. Tekom meseca maja priredi uprava Narodnega gledališča v Ljubljani par delavskih predstav pri izredno znižanih cenah. Uprava prosi delavske organizacije, ki bi hotele vstopnice skupno naročiti, da se pisмено ali ustmeno zglase v pisarni gledališke uprave v dramskem gledališču.

Narodno gledališče v Mariboru.

Repertoar:

Četrtek, 25. aprila: TRI SESTRE Ab B. Premijera.

Petek, 24. aprila ob 17 (petih): PETROČEK, dijaška predstava ob znižanih cenah.

Sobota, 25. aprila: TRI SESTRE Ab A.

Več miru!

Ravno sedaj, ko je vse razrvano in nervozno, je skrb za dobro razpoloženje dvojne važnosti. Izognite se draženju svoje telesne energije, po opojnih in razdražljivih pijakah in vzemite vsled tega vsako jutro v mleku 2-3 čajne žličke

„OVOMALTINE“

Ovomaltine hrani in krepi, zagotavlja napetost duha dobro, razpoloženje telesa in zdravo spanje.

Dobiva se povsod v škatlicah

100 gr Din 18.50
250 gr Din 36.25
500 gr Din 63.25

OVOMALTINE

Gospodarstvo.

Davek telesnih delavcev.

Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine SHS, je podala glede davka telesnih delavcev vsem svojim članom naslednjo okrožnico:

Zakon o proračunskih dvanajstih je bil objavljen v Službenih Novinah, štev. 72, od 1. aprila t. l. ter je dobil istega dne obvezno moč. — Glasom člana 56. tega zakona plačujejo vsi telesni delavci, ki so v službi prijavljeni pri poslovalni ustanovi, od 1. aprila 1925 dalje na račun državnega davka in vseh ostalih državnih in specialnih pribitkov, izjemši invalidski davek in izvanredni pribitek, 2 odst. letnega zaslužka. — Po besedilu tega zakona ni določen nikak davka prosti minimum letnega zaslužka in je torej plačevati 2 odst. davka brez ozira na višino zaslužka. Kakor smo pa informirani, namerava ministrstvo financ izdati k temu členu zakona o proračunskih dvanajstih poseben pravilnik ter se nadejamo, da bodo po tem pravilniku davka prosti zaslužki do one višine, ki je prosta osebne dohodnine. Po intencijah ministrstva financ naj namreč ta davek zamenja pri telesnih delavcih osebno dohodnino ter bi bila ustanovitev gotovega davka prostega eksistenčnega minimuma v logičnem skladu s tako intencijo. — Glasom drugega odstavka cit. člana jamči službo-dajalec za plačilo davka svojih telesnih delavcev. Kakor že omenjeno znaša davek 2 % letnega zaslužka. Nadalje pride v poštev 30 % državni pribitek k temu davku ter invalidski davek, slednji glasom določil čl. 54. zakona o proračunskih dvanajstih in dvojni dosedanji izmeri (čl. 152. finančnega zakona za leto 1924-25, Uradni list 140-43 ex 1924). Kar se tiče avtonomnih doklad, se po našem mnenju od tega davka ne smejo pobirati, ker ta davek v času, ko je občina sklenila doklado, še ni obstojal ter se pri določitvi doklada na ta davek ni mogla ozirati. — Čujemo, da nameravajo delodajalci davek delavcem od plače kar odtegniti, zakar dela propagando tudi zadnji »Trgovski list«.

g Popravi! Z ozirom na naše poročilo v lere dne 21. t. m. pod »Bačka uvaža ameriško žito«, moramo isto popraviti v toliko, da stane sedaj moka v Subotici 6.50 Din, dočim

stane domača moka 7 Din. Štev. 450, kakor tudi 500 nam je pomotoma vrnil tiskarski skrat.

g Konferenca o gospodarski zbornici. Iz Belgrada poročajo, da se vrši dne 23. t. m. konferenca predstavnikov vseh trgovskih in zainteresiranih korporacij o gospodarski zbornici v trgovinskem ministrstvu.

g Občni zbor Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo. Letošnji občni zbor Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo se vrši dne 20. in 21. maja t. l. v Rogški Slatini.

g Tarife na lokalki Slovenja Bistrica postaja—mesto. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je opozorila gl. ravnateljstvo drž. žel. v Belgradu na dejstvo, da so tarife za prevoz blaga na žel. progi Slovenja Bistrica postaja—mesto (4 km) tako visoke, da je prevoz blaga z vozom cenejši kakor po železnici. Radi tega je v vlogi opozorila zbornica, da se na lokalni železnici Slovenja Bistrica postaja—mesto l. upelje enaka klasifikacija blaga, kakor velja na glavnih progah ter 2. da se za pretek proge Slovenja Bistrica postaja—mesto uvede nelomljeno računanje vozarine z glavno progo.

g Pred četrtim Zagrebškim sejmom. Uprava »Z. Z.« opozarja posetnike na navodila, ki so tiskana v legitimacijah. Pri prihodu v Zagreb naj posetniki ne oddajo železnične vozne karte. — Razstavljalec že vse pripravljajo. Razstavljalec bo letos približno enako kot lani. Novost bo letos belgijski paviljon, posebno številno so zastopane belgijske tvornice železarske stroke. V soboto zvečer bodo vsa predmeta končana. Stanovanjski urad bo preskrbel vse potrebno za stanovanje posetnikov.

g Narasčanje hranilnih vlog pri budimpeštanskih denarnih zavodih. Iz Budimpešte poročajo, da hranilne vloge pri 13 velikih bankah in pri poštni hranilnici stalno narasčajo. V mesecu marecu so vloge znašale 47 milijonov zlatih kron, v februarju pa samo 38 milijonov zlatih kron. Nasprotno pa so se kontokorenti znižali od februarja na marec letos od 226 na 224 milijonov kron.

g Italijansko posojilo v severnoameriških Združenih državah. Iz Newyorka poročajo, da namerava Italija od Morgana najeti posojilo v znesku 50 milijonov dolarjev.

g Indeks cen v Češkoslovaški. Kakor javljajo iz Prage, znaša indeks cen v Češkoslovaški veletrgovini za mesec marec t. l. 1014 točk napram 1029 točkam v februarju letos.

g Narasčanje hranilnih vlog v Avstriji. Dne 31. marca 1925 so znašale hranilne vloge pri poštni hranilnici, 8 dunajskih velebankah, 3 dunajskih hranilnicah in Doroteju 290 milijonov šilingov napram 270 milijonom dne 28. februarja letos. V teku 1 meseca so vloge narasle za 20 milijonov šilingov t. j. 8 odstotkov.

Bozre.

Dne 22. aprila 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5370—3.5670 (2.53225—2.56225), London 296.87—299.87 (296—299), Newyork 61.62—62.62 (61.55—62.55), Pariz 3.24—3.29 (3.235—3.285), Praga 1.8350—1.8650 (1.8325—1.8625), Dunaj 8.67—8.87 (8.656—8.856), Curih 11.98—12.08 (11.97—12.07).

Curih. Belgrad 8.35 (8.35), Budimpešta 0.007175, Berlin 1.23, Italija 21.20 (21.22), London 24.78 (24.76), Newyork 516.60 (517), Pariz 27.0250 (27), Praga 15.3250 (15.35), Dunaj 72.80 (72.85), Bukarešt 2.35 (2.35), Sofija 3.7750 (3.775).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.415, Kodan 130.70, London 34.07, Milan 29.12, Newyork 709.35, Pariz 37.10, Varšava 136.20. — Valute: dolarji 706.60, angleški funt 34.01, francoski frank 36.90, lira 29.08, dinar 11.37, češkoslovaška krona 21.02.

Praga. Devize: Lira 138.65, Zagreb 54.50, Pariz 177, London 162, Newyork 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 % investicijsko posojilo iz leta 1921. 61 (blago), 2½ % državna renta za vojno škodo 161—161 (zaklj. 161), Celjska posojilnica, Celje 210—212, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 217 (denar) Merkantila banka, Kočevje 110—125, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 810—820, Kreditni zavod za trg. in indu., Ljubljana 190—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 134 (blago), Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 385—400, Združ. papirnice Vevče 100—102, Stavbna družba Ljubljana 265—280.

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 104—105, Hrv. slav. zem. hip. banka,

Zagreb 59—60, Jugoslavenska banka, d. d., Zagreb 96—99, Ljubljanska kreditna banka, tu 232—240, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 825, Slavenska banka, d. d., Zagreb 70, Srbska banka, Zagreb 130, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 38—42, Hrv. slav. d. d. za industriju šečera, Osijek 600, Narodna šumska industrija, Zagreb 30, Našice 50—55, Guttmann 40, Slavonija 55, Trboveljska premogokopna družba, tu 385, Združene papirnice, Vevče 112.50—120, Vojna odškodnina, 160—161, 7 % drž. inv. posojilo 62.

Dunaj. Alpine 37.1, Greinitz 13.4, Trboveljska družba 44.2, Hrvatska eskomptna banka 11.85, Leykam 12.2, Avstrijske tvornice za dušik 16.2, Mundus 85.0, Slavonija 6.—.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami monte, po not, fko meja tranz. 380 (denar), Cerovi krli, od 25 cm prem. naprej, od 2 m dolž., fko nakl. postaja 6 vag. 18—18 (zaklj. 18), hrastovi frizi, od 5 do 9 cm, od 25 do 60 cm, fko meja 1400 (denar), bukovo oglje, vilano, fko meja tranz. 1 vag. 114—114 (zaklj. 114), — Zito in poljski pridelki: Pšenica Rosafé, par. Ljubljana 445 (denar), pšenica Hard Winter št. 2, fko Postojna tranz. 470 (blago), pšenica avstralska, fko Postojna tranz. 450 (blago), otrobi pšenični, debeli, par. Ljubljana 225 (blago), otrobi pšenični, drobni, juta vreče, par. Ljubljana 195 (blago), oves makedonski, orig., par. Ljubljana 1 vag. 330—330 (blago) (zaklj. 330), koruza zobata, par. Ljubljana 215 (blago), koruza medjimurska, par. Ljubljana 236 (blago).

Novi Sad. Koruza 170, za april 175—180, za maj—junij 190—195, moka bazis »0« 650, Položaj nespremenjen. Kupčija s koruzo ž. valnejša.

Naznanila.

Opozorjamo Vas na nedeljsko predstavo »Naša krič, ki se vrši v nedeljo, 26. aprila ob pol petih v Ljudskem domu v St. Vidu nad Ljubljano. Ker je igra popolnoma predelana, zlasti v 3. in 4. dejanju, vlada za njo veliko zanimanje. Preskrbite še vstopnice pravočasno.

Seja stolne prosvete se vrši drevi, v četrtek ob 8 v Jugoslavanski tiskarni.

Belokrajina proti Gorenjski bo naslov šahovskemu matchu na igrišču »Atenac«, ki

Slika votlih ozir. razjedanih zob.

Zoboboli spadajo med najhujše muke, ki se jih pa lahko obvarujemo, ako si redno in pravilno čistimo zobe. V največ slučajih izhajajo bolečine od votlega zoba. Da postanejo zobje votli, temu so vzrok gnilobni procesi v ustih, ker je to prvi povod, da začno zobje gniti. Jasno je, da moramo gnilobne procese v ustih preprečiti, ako se hočemo ubraniti, da nam zobje ne zvotlijo. Dosežemo pa to sigurno na ta način, da rabimo za antiseptično (gnilobo preprečujoče) izpiranje ust Odol. Ne smete pa nas napačno razumeti. Mi ne priporočamo nikakega univerzalnega zdravila proti zobobolu; Odol je za vsakodnevno nego in čiščenje zob in ni nikako zdravilo zoper zobobol. Trdimo le samo to, da povzročajo zobobole v največ slučajih votli zobje in da se votlih zob moremo obvarovati z redno in dosledno nego ust in da se jih samoumevno tudi moramo obvarovati. Važno je pri tem to, da si moramo usta čistiti in negovati vsak dan in to z resnično antiseptično tekočino. Sicer zelo razširjeno čiščenje z zobnim praškom ali zobno kremo samo ne zadostuje, ker ostanejo pri tem najbolj nevarna gnilobna zajedališča nedotaknjena (na notranji strani kočnikov in v zobnih špranjah). V tem slučaju se je izkazal Odol kot najbolj sigurno antiseptično sredstvo. Odol čisti usta in zobe vseh gnilobnih snovi, ki razjedajo zobe. Ako kdo redno zjutraj, opoldne in zvečer rabi Odol za izpiranje ust, se najbolje in za vedno ubrani gnilobnih procesov. Radi tega najnujnejše in z mirno vestjo nasvetujemo vsem, ki si hočejo ohraniti svoja usta in zobe popolnoma zdrave, da se navadijo za čiščenje zob vedno in redno rabiti Odol.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Dosedaj še nisi imel prave šole, je zamrmral, ko je Bob planil naprej.

Zopet in zopet so se ostroge zadrle vanj, potem pa je Daylight odnehal, da bi vžival divji krasni dir. Ker ni bil več kaznovan, je Bob čez kake pol milje začel malo zmernejše divjati. Volk, ki je zaostal, jih je sedaj dohitel in vse je šlo zopet dobro.

»Ti že pokažem to vrtenje, dečko,« mu je govoril Daylight, ko se je Bob zopet zasukal.

To je storil v diru, ki ga je iznenada prekinil, trdno se uprli s sprednjimi nogami. Daylight se je sicer zopet ujel s rokami okrog vratu, a Bob je istočasno dvignil sprednji nogi in se zavrtel naokrog. Samo izvrsten jahač se je mogel rešiti, da ga ni vrgel raz sebe, in le malo je manjkalo, da ni Daylight zletel po tleh. Ko je zopet trdno sedel v sedlu, je Bob zdrjel kakor divji po poti, po kateri je prišel, in primoral Volka, da je moral odskakovati v stran v grmovje.

»Pa dobro, zločede!« je godrnjal Daylight in znova zadiral ostroge. »Nazaj bi rad hodil, no saj boš, da boš do grla sit.«

Ko je Bob čez nekaj časa skušal zmajšati divji dir, so se mu ostroge z nezmanjšano silo zadirale v meča in ga naganjale naprej. In ko je navsezadnje Daylight menil, da ima konj dovolj, ga je nenadoma obrnil nazaj in pognal v smeren dir. Čez nekaj časa ga je ustavil, da vidi, ako mogoče ne sope težko. Ko je Bob nekaj časa mirno stal, je krenil z glavo in povohaval stremena svojega jezdeca nagajivo in nepotrepljivo, kakor da bi hotel namigniti, da je že čas, da gresta zopet dalje.

»Veš kaj, Bob,« je dejal Daylight, »nobene zlovolje, nobene jeze, nič! Toliko pa je gotovo, da si velika varalica, Bob!«

Daylight se je zopet zazibal v namišljeno varnost. Celo uro je bil Bob tak, kakor se sploh more želeli od iskrega konja, kar se je začel, in brez opozorila kakor po navadi, zopet vrteti in iznenada poskakovati. Daylight je naredil temu konec z ostrogami, dirjajoč z njim za kazen več milj v smeri njegovih skokov. Ko pa ga je obrnil in pognal naprej, se je jel Bob delati, kakor bi se plašil pred drevjem, kravami, grmovjem, Volkom, svojo lastno senco — skratka pred vsakim smešno mogočim predmetom. V takih časih se je Volk ulegel v senco pa gledal, Daylight pa se je boril do konca.

Tako je minul dan. Med drugimi zvijačami si je Bob izmislil tudi to, da se je delal, kakor bi se hotel zavrteti, vendar se ni. Ta nova zvijača pa je zopet Daylighta takoj razdružila, kakor ako bi se bil v resnici zavrtel, kajti pri tem je bil toliko prevarjen, da je odjenjal s pritiskom nog in so tudi vse druge mišice nekoliko popustile. Kmalu za tem pa se je Bob po nekoliko takih navideznih poskusih v resnici zavrtel, in s tem zopet iznenadil Daylighta, ki je priletel v stari položaj, to se pravi, da se je z obema rokama oklenil vratu živali. Do konca tistega dne je Bob uganjal to ali ono zvijačo, in ko je na potu v Oakland mirno stopal mimo kakih deset avtomobilov, se mu je kar naenkrat zljubilo splašiti se ob prav navadnem majhnem avtu. In malo preden je dospel do hleva, je vredno zaključil ta svoj dan z združenim vrtenjem in vspenjanjem, da se mu je nabrzdica pretrgala in se je mogel postaviti navpično na zadnje noge. Pri tem se je pretrgal še jermen stremena in le malo je manjkalo, da ni Daylight zletel po tleh.

Vkljub vsemu temu je vžljubil žival in ni obžaloval, da jo je kupil. Spoznal je, da Bob ni bil zločest ali nizkoten, temveč da je edino prekipelav življenje in je bil obdarjen z več kot navadno razumnostjo. Življenje pa razumnost in poleg tega nebrzdana nagajivost ga je delala, kar je bil. Treba je bilo samo

krepke roke, ki bi ga obvladala, pa nekoliko umerjene resnobe in potrebnega dodatka surove sile.

»Ti ali jaz, eden se bo podal,« mu je Daylight rekel tisti dan več kot enkrat.

Konjskemu hlapcu pa tisti večer:

»Presneto, ali ni imenitna žival! Ste že kdaj videli kaj takega? Najboljši kos konjskega mesa, kar sem jih jahal, in svoje dni sem jih videl nekaj!«

Bobu pa, ki je obrnil glavo in ga hotel igravo povohavati:

»Z Bogom, ti, ki hočeš vse prav imeti. Prihodnjo nedeljo dopoldan se zopet vidiva, a prinesi seboj celo košaro svojih zvijač, ti porednež!«

Dvanaesto poglavje.

Med tednom se je Daylight zanimal toli za Boba koli za Dedo, in ker ni imel posebno velikih kupčij, se je bržčas bolj zanimal za obadva kakor za svojo trgovsko igro. Posebno se je bavil z Bobovim zvijačnim vrtenjem. Kako premagati to — za to je šlo. Ako bi bil srečal Dedo, in ako bi mu bila usoda toliko mila, da bi mogel jezdit po njegovi, potem bi bilo Bobovo vrtenje silno vznemirljivo in nerodno. Prav nerad bi imel, da bi ga ona videla oklepati se Bobovega vratu. Na drugi strani pa zopet ne bi bilo prav, da bi jo nenadoma popustil samo pa dirjal po poti sam.

Da prepreči tisti bliskoviti zavrt, je bilo treba posebne metode. Ustaviti je moral žival, preden se je zavrtela okroinokrog. Z vajeti je bilo to nemogoče, tudi ne z ostrogami. Kako pa? Tisti teden je bil dostikrat jako razmišljen in raztresen; sedeč na pisarniškem stolu si je mislil, da jaha na prekrasnem vrancu in skuša preprečiti vsak nenadni zavrt konja. Tak slučaj se je pripetil proti koncu tedna sredi važnega razgovora s Heganom. Leta je razvijal nov, blesteč načrt, kar je opazil, da ga Daylight ne posluša. Oči so se mu iskrale in zrl je vse kaj drugega.

(Dalje sledi.)

Pridobivajte novih naročnikov!

ga bo odigral mojster Milan Vidmar dne 1. majnika.

Zadruga kleparskih, instalacijskih in kotlarskih mojstrov v Ljubljani sporoča vsem svojim članom, da se vpisovanje vajencev ne vrši v nedeljo, dne 26. aprila, temveč v sredo, dne 29. aprila t. l. ob 6. uri zvečer. Obenem se vrši odborova seja. — Načelstvo.

Turistika in sport.

Hazena Zagreb—Ljubljana. V nedeljo 26. aprila se bo vršila druga medmestna hazenska tekma Ljubljana—Zagreb. Lani je na glavnem kolodvoru drva in premog. Glavni krivec in dasi najmlajši njihov vodja J. je bil zmagal v Ljubljani Zagreb. Izgledi Ljubljancem tudi letos niso dobri.

Motoklub Slovenije poziva svoje člane vozače, da se polnoštevilno udeležijo dirke, katero priredi Prvi hrvatski motociklistični klub v Zagrebu dne 5. maja ob 3 popoldne na dirkališču v Črnomercu. Propozicije so afiširane na deski v klubovem lokalu, hotel Miklič in v izložbenem oknu trdnice Gorec na Dunajski cesti. Prijave sprejema tajništvo Motokluba Slovenije do vključno 25. t. m. od 4 do 6 popoldne v kavarni Evrope pri blagajni. Vozači vsi v Zagreb v obrambo prapore MKS. Odbor je pri dirki zastopan. — Odbor.

Šenski sport. Te dni je praznovala na Dunaju duševno in telesno čila osemdesetletnica svojega rojstva gospa Antonija Graf, literatinja, filantropinja, prvoboriteljica za telesno vzgojo ženske mladine. Pri ustanovitvi Zveze avstrijskih ženskih društev leta 1902 je bila izvoljena za predsednico obrtniške komisije in

tej komisiji pridružene posvetovalnice o poklicu deklic, ki pridejo iz šole. Iz tega njenega delovanja imamo splošno priznano knjigo: Navodilo za izbiro poklica ne več šoloobveznih deklic. Že leta 1894 je ustanovila ženski oddelek tedanjega plavalnega kluba »Austria«, ki ga je kljub sitnostim in težavam vodila 13 let; leta 1908 je ustanovila samostojni ženski plavalni klub »Wien«, ki se je leta 1913 pridružil »Cricketer«-jem; ti so izvolili gospo Graf za častno predsednico. Ild. Kljub visoki starosti se Grafova še zmeraj živahno zanima za vsa literarna, humanitarna in sportna vprašanja. Povodom osemdesetletnice je rekla vrla žena: »Danes naše deklice plavajo, tekajo, skačejo, kolesarijo, sankajo, sabljajo, smučarijo, kakor hočejo; ne pride jim na misel, kako dolgih in težkih bojev je bilo treba, da smo jim priborili to prostost, užitek telesnega udejstvovanja na solncu, svetlobi in zraku. Koliko predsodkov je bilo treba ukloniti! Samoobsebi je bilo umljivo, da si mora mož za boj življenja utrditi telo. Da se mora pa tudi ženska pripraviti za življenski boj, da mora utrditi svoje telo za njeno najvišjo življensko nalogo, za materinstvo, na to ni mislil nihče. Šele ko se je pojavila iz Anglije sem sportna misel na kontinentu in je to misel začela udeleževati najprej moška mladina, šele takrat smo začele misliti, da bi prvi sij zahteve po enakopravnosti moža in žene ugledil pot tudi ženskemu sportnem gibanju. Z zadovoljenjem in veseljem gledamo sedaj na uspehe te sportne vzgoje, ponosni smo na krepko zrasle, utrjene in zarjavele postave današnjega ženskega rodu, ponosni smo na njih sportne sposobnosti, ki ne zaostajajo več daleč za moškimi. Vsaki državi je sport potreben;

vzgaja nam poleg moške tudi zdravo in krepko žensko generacijo, kar je v sedanjih hudih časih še prav posebno važno.«

Izpred sodišča.

Obsodba mlade ljubljanske tatinke družbe. Včeraj se nam je nudila pred senatom deželnega sodišča žalostna slika današnjih razmer. Kaznilniški pazniki so pripeljali na obtožni klop štiri mlade, zanemarjene fantiče v starosti 14 do 16 let. Ti fantalini so izvršili več vlomov v razne barake in so kradli tudi že obsojeni in je dobil svojo pokoro. Njegovi tovariši in sicer brata France in Valentin Z., Peter S. in Anton L. pa so dobili svoj zaslužek včeraj popoldne.

Obtoženi so bili, da so vlomili lani pred Božičem v barako Ane Aržonove na Pogačarjevem trgu in so ji odnesli za 300 Din klobas in raznih slaščic. Iz barake Marije Trokanove so odnesli več košar pomaranč in fig, ključavnic in nožev. — Dalje so vlomili v barako Marije Kaličičeve in so ji odnesli razne slaščice. Dobro so potegnili prodajalca klobas. Naročili so si 5 kuhanih klobas in 2 štruci kruha. Ko so nekaj časa pred stojnico jedli so naenkrat zbežali na vse strani in mož je ostal brez denarja. Lani na sv. večer pa so poskušali vlomiti zopet v neko barako v Šolskem drevoredu. Tam pa so bili prepojeni, nakar jih je policija v kratkem aretirala. Obtoženi fantalini, katere opisujejo razne oblasti kot potepače in skrajno pokvarjene dečke, na katere nimajo tudi stariši nobenega vpliva in so zelo potuhnjeni in lažnivi, so vse vlome priznali, hoteli pa so samo znižati množino ukradenega blaga, da se izkaže manjša škoda. — Obsojeni so bili

France Z. in Peter S. vsak na 5, ostala dva Valentin Z. in Anton L. pa vsak na 4 mesece težke ječe.

»Brez usmiljenja naj se me sodi!« Pred senat dež. sodišča pripeljejo 50 letnega moža, ki je znan po več krajih v Sloveniji pod imenom »Frakelj« in se tudi tako piše. Sodnik: No ste že zopet tu? — Ja, gospod, usoda me preganja, spet sem kradel. Pa vse priznam. Na Moravski gori sem nočeval pri Kotarju. Se najedel sem se. Nato pa me je vrag zmotil in ukradel sem mu v zalvalo za okroglo 1000 dinarjev obleke in drugega blaga. Ponobno sem napravil pri Antonu Sodji na Klek planini. Temu sem odnesel obleko, slanine in tobaka za 900 Din in še 40 Din gotovine. Tako sem po vrsti okradel Minko Žvanovo v Boh. Srednjivasi, Janeza Dragnaca v Derečkem vrhu, Antona Muleja v Okrogu in Antona Resmana v Begunjah na Gorenjskem. Odnese sem jim, kar mi je prišlo pod roke. Gospodje, 50 letni hudodelnik sem. Materina kletva me spremlja od zibelke in me bo spremljala do groba. Brez usmiljenja naj se me obsodi, če tudi na 15 let. Izdajal sem se tudi pod drugim imenom in sem nakupaval vino za škofje sem zavode, kar je bilo seveda vse izmišljeno in sem pobožno molil in prodajal svete podobice in kadilo. Kljub temu pa so me imeli ljudje radi, ker sem dobro govoril in privoščili so mi tudi marsikak »frakelj« domačega. Dne 15. februarja pa so me zaprli. — Na to odkrito izpoved je bil obsojen Frakelj na dve leti in pol težke ječe, nakar je Frakelj zadovoljen odšel s spremstvom iz sodne dvorane v zapor.

Naročajte „Slovenca“!

KROJAŠKEGA VAJENCA

Ljubljancem, sprejme takoj ELITE, Prešernova ul. 9.

Medi. pomočnik

Irezen, pošten ter popolnoma več v svoji stroki. SE TAKOJ SPREJME. — ANT. MOHOR, medičarja, Kranj.

INVALID.

zmožen več glasbil. PREVZEMA POUK v raznih glasbilih. Ponudbe na: Ivan Senekovič — Ljubljana, Sv. Petra cesta 7, vrata št. 16.

Sprejme se pošten in krepak DEČKO kot VAJENEC v PEKARSKO obrt. — Vsa oskrba v hiši, event. tudi obleka. JOSIP LAVTAR, pekarna, KRANJSKA gora.

MAGACINER

mlad, neoženjen, s prama referencami, vešč slov. ali hrvatskega in nemškega jezika, se sprejme v veletrgovino jaje in perutnine. — Prednost imajo tisti, ki imajo prakso v tej stroki. Ponudbe pisane lastnorčno, s prilož. sliko na: MARKO FUHRMANN, eksport jaje in perutnine, SUNJA, Hrvatska.

2 ključ. vajenca

SPREJMEM TAKOJ. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 2663.

KMEČKO DEKLE

(ali vdova brez otrok), ne premlado, pametno, zdravo in čvrsto — ki zna kuhati kmečko hrano in ima veselje in sposobnost do gospodinjstva, dobi stalno in posebno službo na veleposelstvu SLOM (Slovaški dom) pri Ponikvi ob juž. žel. — Ponudbe na: Oskrbništvo SLOM, p. Ponikva. 2653

Veliko skladišče

SUHO, za drž. kolodvorom, je takoj za oddati. Oglasiti se je Konopljata — Gospodarska cesta 2. 2673

Prodaj 15 A.-Z. obljubljenih PANJEV.

Cena po dogovoru. — FR. UČAKAR, Tržič—Gor. 59.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

ŽENSKO KOLO

znamke »Landeskrone«, napredaj. Vila Turk, Medvode

Soho išče šivilja in jo na željo odsluži. Gre tudi kot sestanovalka. — Pisma pod »NUJNO« na upravo »Slovenca«. 2666

Dve KOKOŠI, kokliji, kupim; plačam dobro. Novi Vođmat 62, Društvena ulica

Celjska milarna, dr. z o. z. v Celju

dobavlja v kakovosti nedosegljivo

pralno in terpentinsko milo znamke

Hubertus
milo
Celje

MESEČNA SOBA

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, se odda takoj solidnemu gospodu na Dunajski cesti 61. Istotam napredaj več lepih, velikih OLEANDROV. 2609

HARMONIJA

skoro nov, s 5 vrstami jezičnikov in 23 spremeni, je napredaj. — Naslov pove uprava lista pod št. 2610.

Kupujem

rabljene sode

od AMERIKANSKE MASTI v dobrem stanju za 50 in 100 kg po najvišji dnevni cen. — Ponudbe na trdiko J. POPOVIČ, Ljubljana.

Otroški vozički

sportni in luksuzni po najnižji ceni in največji zaloga. Prodaja na obroke, ceniki franko. Tribuna F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta 4.

PEKOVSKIM mojstrom

naznanjam, da tlakujem peč z opeko kakor tudi z ilovico (Lamberdel). — Cenj. ponudbe na upravo lista pod št. 2584.

Prevozni mlini

za domače mletje (pogon 2 KS) so na ogled in se prodajo pri PODBOJ, Sv. Petra cesta št. 95. 2479

MODRA GALICA
Zveplo, rafija in vsa umetna gnila
ZORA Ljubljana
Kralja Petra trg 2

Šamot - oneko

in ŠAMOT-MOKO (češko) priporoča F. HOČVAR — Ljubljana, Dunajska c. 36.

Več Ž.-P.

izredno močno zasadenih in zaljubljenih ter v mediču nastavljenih, se prodajo, tudi brez panjev, po nizki ceni.

Prodaj takoj

65 cm širok, skoro nov

polnojarmenik

(Gitter) kompletno, še malo rabljen, za ceno 60.000 Din z 20 žag. kleščami in noži. Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 2655.

Čevljarški STROJ

(Flejšteparica) se prodaja na Stolbi št. 4. 2665

SREBRNE KRONE

kupujem. — Ponudbe upravi lista pod št. »KRONE«.

VRTNICE

nizke in visokodebelne, različnih barv, (z imeni), raznovrstno lepoticno grmičevje, leguster za plotove, smrečice 1 m visoke, ter razne sadike (perene), trajnice in letne cvetlice, priporoča IVAN SIMENC, trgovski vrtnar — Ljubljana GRADIŠČE 12.

Nov avtobus na Posavje

OD GOSTILNE »FIGOVEC« DO ALEŠA.

Cenj. občinstvu se vljudno naznanja, da prične od dne 26. aprila dalje od »Figovca do Aleša« voziti nov avtobus redno vsako nedeljo in praznik popoldne, in, ako treba, tudi depoldne. Postaji napravi zaenkrat pri Urbančku in Ruskem carju. Ta avtobus ni v nikak zvezi z onim društva »STORA«. Avto je najmoderneje opremljen in se je na njem prav udobno peljati. Avtobus vozi od 2. ure dalje po posetu občinstva. Enkratna vožnja stane 5 Din.

ADAMČIČ & COMP.

Krasna takoj prosta VILA

z velikim vrtom na najlepšem prostoru MARIBORA ležeča, se PRODA, tudi proti ugodnim plačilnim pogojem (mesečna odplačila). — Event. se ODDA V NAJEM proti večjemu posojilu ali pa plačilo najemnine za več let naprej. — Dopise na poštni predal 63, MARIBOR.

Dobro idoča in staro vpeljana

gostilna

se ODDA V NAJEM ali na račun s samostojnim prevzemom kuhinje ter stanovanjem v lepem trgu blizu CELJA. — Naslov pove uprava lista pod številko 2630.

PALMA

Kaučuk podpetniki in podplati vzdržijo vsako vreme, so prožni in higijenični

Lesna industrija.

Fran Martinec, Ljubljana-Skofelja, vljudno javi, da

prevzema v žaganje

vsake vrste les, manjše kakor tudi največje količine; kupuje vsake vrste les in izvršuje vsa stavbena tesarska dela po najugodnejših cenah.

„GROM“

carinsko posredniški in spedijski bureau Ljubljana, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „Grom“.

Telefon Interurban št. 454.

Podružnice:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spainih voz O. S. E. za ekspr. pošiljke.

Zahvala.

Ob prebriski izgubi nadvse nam ljubljene, prerano umrle soproge oziroma sestre, gospe

Marije Lehpamer

se najtopleje zahvaljujeta za mnogobrojno izkazano srčno sočutje in tolažila, podarjene krasne vence in šopke ter spremstvo na njeni zadnji poti

Zaluzoči rodbini:

LEHPAMER - BOHINC.

Ljubljana, dne 22. aprila 1925.